ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4907 ՄԱՐՏ 29/11 ԱՊՐԻԼ 1902 ՈՒՐԲԱԹ 2 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1320 ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4907

درعلیه‌ده غلطه‌ده «آره‌وه‌لك» غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK„
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան 140 ղրշ.
» » » » վեցամսեայ 70 »
» » » » եռամսեայ 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան 40 Ֆրն.
» » » վեցամսեայ 20 »
Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով:
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կվերաբերի:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ 20

ՎԱՆԱՅ
ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ ԽՆԴԻՐԸ

Ազգային լուրերու հետաքրքիր եղողները գիտեն արդէն թէ վերջերս Վանայ ամերիկեան Միսիոնարը՝ Մր. Ռէյնոլտս առաջարկեր է տեղւոյն Առաջնորդարանին՝ միանալ իրեն հետ եւ Հիւանդանոց մը հաստատել Վանայ մէջ, եւ թէ Առաջնորդարանէն ալ խնդիրը Պատրիարքարանի հաղորդուելով՝ հրահանգ խնդրուած է Միսիոնարին առաջարկութիւնը ընդունելու կամ մերժելու մասին: Պատրիարքարանը դեռ չէ պատասխանած, զի խնդիրը օրակարգը անցած է, Խառն Ժողովի որոշման ենթարկուելու համար, որ հաւանօրէն այսօրուան նիստին մէջ նկատողութեան պիտի առնէ զայն:

Բողոքական Միսիոնարի այս առաջարկովը՝ Վանայ Հիւանդանոցին խնդիրը դարձեալ այժմէութիւն կը ստանայ, ինչպէս շատ անգամներ ստացեր եւ նորէն կորուսեր է, առանց լուծուելու: Կը յիշուի թէ վերջին անգամ ալ երբ տակաւին Սուփան փաշա Ասլանեան ողջ էր, խնդիրն իրեն յանձնուած էր ի նախաքննութիւն, որ սակայն դեռ տեղեկագիրը չներած՝ իր մահկանացուն կնքեց: Իսկ թէ այս անգամ Խառն Ժողովը ի՛նչ որոշում պիտի տայ, չգիտենք, բայց սաչափը գիտենք թէ ճիշդ տասը տարիէ ի վեր է որ Սրուանձտեանց Գարեգին եպիսկոպոսը վախճանած է, Վանայ Հիւանդանոցի խնդիրը գոյութիւն ունի եւ տակաւին լուծում գտած չէ: Բարեբաղդաբար, այդ նպատակին համար Սրուանձտեանց Սրբազանի կտակած 1000 ոսկիի գումարը անձեռնմխելի մնացած է խիստ ապահով տեղ մը, այն է Բերայի ազգ. Կալուածոց Հոգաբարձութեան սնտուկը:

Հանգուցեալ Սրբազանի այս կտակին այսքան ատեն յապաղման գլխաւոր պատճառը ի մէջ այլոց սա էր թէ հազար ոսկիի գումարը խիստ անբաւական էր մըտադրեալ Հիւանդանոցն հաստատելու համար: Բայց ահա այժմ առիթ մը կը ներկայանայ՝ որմէ օգուտ քաղել տարրական իմաստութիւնն անգամ կը պահանջէ. բողոքականաց Միսիոնար Մր. Ռէյնոլտսի բարեպատեհ առաջարկութիւնը շատ պատշաճ զուգադիպութեամբ ճիշդ ատենին կը հասնի, Հիւանդանոցին խնդիրը միանգամ ընդ միշտ լուծելու համար, քանի որ դրամը չէ որ կը պակսի ամերիկացի այդ Միսիոնարին: Հետեւապէս, դիւրին է գիտնալ թէ ո՛րքան նպաստաւոր պայմաններով կարելի կ'ըլլայ համաձայնութիւն մը գոյացնել իրեն հետ, երբ անկեղծ մտադրութիւն ըլլայ Հիւանդանոցը հաստատելու: Եւ որովհետեւ Սրուանձտեանց հանգուցեալ եպիսկոպոսն է որ յղացեր է առաջին անգամ այդ բարեգործական հաստատութեան գաղափարը իր ծննդավայրին մէջ իրագործելու պէտքը, եւ անոր համար գումար մըն ալ ձգած է ապահով կտակով, արդարութիւն է որ Հիւանդանոցը իր անունը կրէ, ու իր կտակած դրամն ալ, որ տասնամեայ տոկոսներով առնուազն 1500 ոսկի եղած է, գործածուելով այս անգամ եւ այս առիթով, աւելի եւս իրաւացի ու անհրաժեշտ կը դառնայ այդ անուանակոչութիւնը, ինչպէս իր փափաքը ու կտակին ալ տրամադրութիւնն է:

Որ եւ է տարակոյս չկայ թէ Մր. Ռէյնոլտս այդ մասին ո՛ եւ է առարկութիւն չըներ, որքան ալ շատ ըլլայ իր կողմէն տալիք գումարը, եւ արդէն շատ աւելին պէտք է ատոր համար, զի 1500 ոսկին միայնակ անբաւական է օրինաւոր հիւանդանոց մը հաստատելու եւ հոգալու: Գալով մատակարարութեան ու իրաւասութեան պայմաններուն, խելացի ու ողջամիտ կերպով սկսուած բանակցութիւն մը կրնայ ճշդել ամէն մանրամասնութիւնները եւ Առաջնորդարանի վերին հսկողութեան ու բարոյական պատասխանատուութեան բաժինը սահմանել: Այս կողմէ ալ տարակուսելու տեղի չկայ թէ Մր. Ռէյնոլտս շատ խստապահանջ չի պիտի ըլլայ, զի իր նպատակը ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ մարդասիրաբար օգտակար ըլլալ հիւանդներուն՝ որոնք խնամքի պէտք ունին, եւ շատ անգամ անոնց պակասութեան երեսէն միայն կը մեռնին: Ամերիկայի մարդասէրներն ալ՝ որոնք պիտի հայթայթեն իր ձեռքով ծախսուելիք դրամը, ուրիշ նպատակ չեն ունենար բնականաբար, բայց եթէ հիւանդներու կեանքերը փրկել. ատոր համար իրաւասութեան խնդիրներու մէջ աւելորդ բծախնդրութիւններ չեն յարուցուիր Միսիոնարին կողմէ, հաւանաբար: Հակառակ պարագային, արգելք մը չկայ բանակցութիւնները խզելու: Իմաստութիւնը կը պահանջէ փորձել օգուտ քաղել ներկայացած պատեհութենէն: Պէտք է գիտնալ թէ ոչ մէկ ժամանակ այս տարուընէ աւելի յարմար առիթ էր այս նպատակին իրագործման համար, զի հայցի անհաման աժանութիւն ու ապրուստի դիւրութիւն կը տիրէ Վանի մէջ:

ՅՈՒՍԱԿ

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԻ
ՀԱՅՈՑ ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

Մայրաքաղաքի թերթերը գրեցին Տիարպէքիրի առաջնորդական ընտրութիւնը՝ յանձին Տ. Եզեկիէլ վարդապետի, նախորդ Առաջ. Տեղապահին: Այս ընտրութիւնը, որ շատոնց տեղի ունեցած է արդէն, կը նախատեսուէր, ու կը սպասուէր ալ տեղւոյն Գաւառական Ժողովի անդամներէն, կամ անոնց մեծագոյն մասին կողմէ, որոնք անտարբեր չէին գնահատում մը ընելու իրենց եօթը տարուան Տեղապահին հոգեւոր պաշտօնավարութեան:

Հակառակ մէկ երկու տարիներէ հետէ Տ. Եզեկիէլ վարդապետի պաշտօնավարութեան դէմ՝ Տիարպէքիրէն՝ մաս մը ազգայիններէ տեղի ունեցած կարգ մը դիտողութիւններու, ան էր ու պիտի մնար միշտ նախամեծար ընտրելին այդ թեմի առաջնորդութեան, զոր լաւագոյն կերպով վարելու համար՝ իր վարչական ձիրքերուն հետ ամբարած ունէր եօթնամեայ փորձառութեան պաշար մըն ալ:

Առաջնորդութիւնը, ինչպէս յայտնի է, մեր եկեղեցականութեան համար էն կարեւոր ու նշանակելի զբաղումներէն մէկն է, եթէ սակայն յարատեւութեամբ արդիւնաւոր ընծայուի, ինչ որ լրացուցիչ պահանջ մըն է, այս կարեւոր պաշտօնին համար, որուն մէջ՝ գիտենք նաեւ, շատ քիչերը կը յաջողին, ինչպէս եղած են Տիարպէքիրի նախորդ քանի մը հովիւներու ա՛յնքան վաղանցուկ պաշտօնավարութեանց շրջանները: Այս համեմատութեամբ, Տ. Եզեկիէլ վարդապետ կրցած է յաջողիլ իր պաշտօնը յարատեւ ընծայելով, եւ երբ իր աբեղայութեան նորընծայ օրերուն մէջ Տիարպէքիր կոչուեցաւ, տնտեսական աննախանձելի պայմաններու ներքեւ կրցաւ իր ստանձնած հոգեւոր հովուութիւնը մինչեւ եօթը տարի շարունակել ընել:

Հերուընէ ի վեր՝ Տիարպէքիրի մաս մը ազգայիններու կողմէ Տ. Եզեկիէլ վարդապետի դէմ եղած գանգատը՝ մանաւանդ սա էր թէ՝ դպրոցներու յառաջդիմութեան կամ բարեկարգութեան անտարբեր կը գտնուէր, կամ կրթական պաշտօնեաներուն հարկ եղած յարգանքը կը զլանայ եւն.: Սակայն անտեղային պարագայ մը ըլլալով, թէեւ չեմ ուզեր վրան ծանրանալ, ընդունելով որ Առաջնորդին անձնական ազդեցութիւնը իր օգտակար դերը կրնայ ունենալ կրթական յառաջդիմութեան վրայ, բայց եթէ մինակ այդ հայեցակէտով դիտուին ուրիշ շատ մը հոգեւոր հովիւներու ալ դպրոցասիրական գործունէութիւնները, համեմատութիւնը աննըպաստ չի կըլլար Տիարպէքիրի Առաջնորդական Տեղապահին համար: Միւս կողմէ խոստովանելու է որ վարժարաններու կանոնաւորութեան բոլոր պայմանները մինակ Առաջնորդի վզէն կախուած չեն, կամ անով միայն չեն լրանար: Դպրոցներու բարեկարգութեան ու բարգաւաճման բուն խարիսխը ժողովուրդն ըլլալն է եւ արդէն այդպէս ալ է: Դիտենք անգամ մը, ո՛ւր որ ժողովուրդը շատ-քիչ ընթացած է ուսման ճամբէն, հոն կրթական մակարդակը աւելի բարձր է:

Կրթասէր հոգաբարձութիւնները, աշակերտներու ծնողքները, մանաւանդ Առաջնորդարաններու Ժողովներուն անդամները, որոնց զաւակներն ալ տեղային վարժարանները կը յաճախեն, նպատակայէտ ունենալու են վարժարաններու զարգացումը, չա՛տ անձանձիր աշխատասիրութեամբ, եւ նիւթական զոհողութեամբ, քանի որ կրթութեան օգուտը ուղղակի իրենք պիտի վայելեն: Առանց նկատելու թէ հոգեւոր հովիւները պէտք եղած կըրթասիրութիւնը չունին եղեր եւն., ժողովուրդը ինքն ալ անտարբեր գտնուելու չէ իր զաւակներու կրթութեան պատուական գործին: Առաջնորդարաններու, եկեղեցիներու եւ դպրոցներու պաշտօնական մարմինները՝ ինչ ուղղութիւններ ալ ունենան, պարտական են վարժարաններու կանոնաւորութեանց համար միօրինակ ուղղութեան մը հետեւիլ, դպրոցական երկսեռ ուսանողներու յառաջդիմութիւնը, զարգացումը ամէն բանէ կարեւոր, ամէն պէտքէ անհրաժեշտ եւ օգտակար նկատելով:

Ծնողքները եւ Թաղական Խորհուրդները դպրոցներու զարգացման բուն խարիսխը պիտի ըլլան, եթէ չխուսափին ի նպաստ կրթութեան հարկ եղած զոհողութիւններէ: Եթէ կրթութեան համար համերաշխ ոգի մը տիրէ պաշտօնական մարմիններու մէջ, Տիարպէքիրի ժողովուրդը իր լուման չի խնայեր: Այս պարագան անձամբ ստուգուած իրողութիւն մըն է: Ուրեմն ժողովուրդը իր մէջէն փնտռելու է դպրոցներու յարատեւ եւ արդիւնաւոր բարեկարգութիւնը:

Տիարպէքիրի կրթասէր ազգայինները, որոնց զաւակներու իմացական յառաջդիմութեան սրտանց կը բաղձամ, թող հաճին ընդհանուր կերպով դիտել թէ Առաջնորդները ի՛նչ աստիճան դեր ունին դպրոցներու զարգացման գործին մէջ՝ (բացառութիւնները տարբեր են, կամ տարբեր են այն միջավայրերը, ուր Առաջնորդին դպրոցական զբաղումներ միայն թողուած են) ու ըստ այնմ պահանջեն իրենց Առաջնորդէն, որուն դերը կրթապէս զօրացնելու համար, հարկ է նաեւ անոր եւ կրթական պաշտօնէութեան միջեւ համերաշխութիւնը կատարեալ ըլլայ, որովհետեւ չուրացուիր թէ՝ այս համերաշխութիւնն ալ զօրաւոր ազդակ մըն է Առաջնորդին իր հոգեւոր պաշտօնը, յօդուտ վարժարաններուն արդիւնաւոր ընծայելու: Այս պայմանին ներքեւ եթէ Առաջնորդը թերանայ՝ իրաւամբ պիտի հըրաւիրէ դժգոհութիւններ, դիտողութիւններ:

Չեմ կարծեր թէ Տիարպէքիրցի ազգայիններ կը գանգատին թէ Տ. Եզեկիէլ վարդապետ կրթատեաց մըն է, կամ դպրոցներուն թշնամի եւն.: Երբոր ժողովուրդը դպրոցներու համար բարի իղձեր ունենայ ու զանոնք գործադրել ուզէ, կարելի՞ է ա՛յնքան յամառ ըլլալ որ Տ. Եզեկիէլ վարդապետ բոլորովին անտարբեր ըլլայ կամ խոչընդոտներ հանէ:

Եղած դիտողութիւնները եւ այս նկատողութիւնները ա՛լ անցեալին կը վերաբերին եւ հիմակ որ առաջնորդական նոր ընտրութեան մը առջեւ ենք, ուրիշ բան չի մնար մեզի, եթէ ոչ շնորհաւորել նորընտիր Առաջնորդը եւ Տիարպէքիրի ժողովուրդը, մաղթելով որ հոգեւորապէս ու բարոյապէս օգտուին իրարմէ, պայծառանան իրենց եկեղեցիները, ու զարգանան դպրոցները, որոնց յառաջդիմութիւնը նուիրական է:

Վստահ ենք որ Տ. Եզեկիէլ վարդապետն ալ հոգեւոր նոր խանդով, նոր թափով ստանձնելով իր առաջնորդական պաշտօնը, անաչառ սիրով պիտի շարունակէ զայն, եւ ջանք չպիտի խնայէ բարոյապէս, կրթապէս օգտակար ըլլալով իր հօտին, արդարացնել Գաւառական Ժողովին եւ իր համակիրներու վստահութեան քուէն: Տ. Եզեկիէլ վարդապետի խոհականութենէն եւ իմաստութենէն կը սպասենք, մաղթելով յարատեւ եւ արդիւնաւոր պաշտօնավարութիւն:

Տիարպէքիր՝ մասնաւորապէս խառն ազգաբնակութիւններէ բաղկացած կեդրոն մըն է, ուր 6-7 ուրիշ հոգեւոր պետեր ալ կան, որոնց առջեւ Հայոց Առաջնորդին դիրքը աւելի փափուկ հանգամանք մը կը ստանայ, ու Տ. Եզեկիէլ վարդապետ անոր համար ալ գնահատուած է, որ յաջողած է պահել համերաշխութիւնը, գնահատուելով նոյն իսկ տեղական իշխանութենէն:

ՈՒԽՏԱՒՈՐ

ՄԱՐԶՈՒԱՆԻ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ
ԵՒ
ՊԱՆՔԱՅԻ ՄԸ ՊԷՏՔԸ

Մարզուանի մէջ դրամատան մը հաստատման կարեւոր պէտքը՝ զոր շեշտած էինք այս էջերուն մէջ իր գործնական ազդեցութիւնը ունեցաւ տեղւոյս գործի տէրերուն համար: Ասկէ շաբաթներ առաջ, տեղւոյս ականաւոր վաճառականներու հաւաքական հաւանութեամբ՝ հանրագրութիւն մը պատրաստուելով Կ. Պոլսոյ Օսմ. Պանքայի տնօրէնութեան յղուեցաւ, մասնաճիւղ մը հաստատելու խնդրանքով: Սոյն հանրագրութեան մէջ ճշգրիտ եւ ամենահաւանական գումարներ նշանակուած էին դրամական գործառնութեանց, որով վստահ ենք թէ Տնօրէնութիւնը՝ եթէ ո՛չ այժմ, գէթ մօտ ապագայի մէջ, պիտի հաճի Մարզուանի գործի տէրերուն գոհացում տալ, հաստատելով դրամատան մասնաճիւղ մը եւ կամ գործակալութիւն մը:

Աւելորդ է կրկնել հոս պանքայի մը բազմատեսակ առաւելութիւնը վաճառականութեան զարգացման համար. վերջերս Արեւելքի մէջ կարդացինք թէ Սամսոնի եւ Խաւզայի միջեւ փոխադրութեան բեռի կառքերու անունով ընկերութիւն մը կազմուեր է, պարկ մը ալիւրի փոխադրողչէքին վրայ % 30–35 ղրուշ զեղչ մը ցոյց տալով:

Այս երկրորդ անակնկալ պարագային ստուգութիւնը եւ գործնական իրագործումը անձկանօք սպասելով՝ անգամ մըն ալ Օսմ. Պանքայի Տնօրէնութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք Մարզուանի ներկայ արտածման եւ ներածման օրէ օր զարգացման վրայ: Երբ պարկ մը ալիւրի վրայ հինգ ղրուշ փոխադրողչէքէն զեղչուի, քանի որ տարեկան 550000 պարկ ալիւր կ'ելլէ եւ կը սպառի, պարկ գլուխ հինգ ղրուշ պակաս ծախսելուն, բնականաբար տարեկան սպառումն առնուազն պիտի կրկնապատկուի:

Այս անգամ Սամսոնի ալիւրը իր դիւրամատչելի աժանութեամբը ամէն կողմէ պիտի ուզուի: Հետեւաբար, Խաւզայի կամ Չելթէքի ալիւրի գործարանները, որոնք Մարզուանցիներունն են ու Մարզուանի ու իր շրջակայքի ցորենը կը սպառեն, դըժուար չէ մտաբերել թէ Մարզուանի առեւտրական հրապարակին վրայ ո՛րչափ մեծ շարժում մը առաջ պիտի բերեն: Այս շարժումէն պիտի օգտուին մանաւանդ եւ մանիֆաթուրայի գործերը ու ամէն գործ գրեթէ:

Ուրիշ կէտ մը: Մարզուան ծանօթ է իր մետաքսագործութեամբ: Անցեալ 7–8 տարիներէ ի վեր, բաց ի 1897էն, այս տեղական արդիւնքի արտածումը եթէ չէր ալ նուազեր, գէթ միջին հաշուով գրեթէ միեւնոյն քանակութիւնը կը մնար, որովհետեւ եւրոպական կարգ մը քէթէնըլիք տեսակներ Մարզուանի տեղական ապրանքին սպառումը արգելք եղան:

Այս վերջիններու հետզհետէ կեղծերը իյնալով ներկայիս կրկին մետաքսն յարգի կը բռնուի. մանաւանդ այս տարի այժմէն մետաքսագործութեան արհեստին ձեռնարկող վաճառականներու թիւը զգալապէս շատցած է: Մեր նահանգէն դուրս Էնկիւրիի, Տրապիզոնի եւ ուրիշ կուսակալութեանց մէջ, ամէն վաճառական իր ներկայացուցիչն ունի, որով ստուգուած է որ նախորդ տարիներու սպառման վրայ յայտնի առաւելութիւն մը կը տեսնուի այժմ:

Ուշադրութեան արժանի կէտ մըն ալ: Տեղւոյս երկրագործութիւնը հին պարզունական դրութեամբ մը չէ որ կը շարունակուի: Ասկէ երկու-երեք տարի առաջ, հազիւ հինգ-վեց հատ եւրոպական արօր կը գտնուէին ամբողջ դաշտին վրայ, այս տարի քանի մը տասնեակ արօրներ ծախուեցան, ինչպէս յառաջիկայ աշնան համար 20–25 հատ ամերիկեան հնձելու մեքենաներ ապսպրուած են: Ասոնք միմիայն հայ գիւղացիներս են: Թէեւ 40–50 արօր եւ 20–25 հնձելու մեքենայ բան մը չեն ինքնին, բայց այս պարագան ցոյց կու տայ թէ երկրագործութիւնը հոս յանկարծական շարժման մը մէջ է:

Հաւատացած ենք որ վերոյիշեալ թուարկուած պարագաները պիտի ապացուցանեն Պանքայի մը պէտքը հոս եւ պիտի ապահովեն անոր շահը:

Մարզուան Գ.

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ
ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ ԺԱՌԱՆԳԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Հատորներ հարկաւոր են, այս նիւթին վրայ մանրամասնօրէն գրելու համար, այդ պատճառաւ պիտի բաւականանամ գլխաւորներուն վրայ խօսելով հոս:

Ա. Գաղղիական ախտի ժառանգականութիւնը՝ անուրանալի եւ կարելի է ըսել, հաստատուած ճշմարտութիւն մըն է: Անհատի վրայ առաջ բերած բազմաթիւ չարիքներէն զատ, յաջորդներու համար ալ վնասակար հետեւանքներ կ'ունենայ:

Եւրոպա, Ամերիկա, ամէն տեղ կարելի է հանդիպիլ այս հիւանդութեան, մանաւանդ բազմամարդ կեդրոններու մէջ: Բարիզի ժողովուրդը 15 առ հարիւր գաղղիական ախտով վարակուած է. Լոնտոնի մէջ աւելի սակաւ կը թուի ըլլալ անոնց թիւը: Հնդկաստան, բազմաթիւ են ասոր զոհերը: Ափրիկեան ցեղերու մէջ, շատ տարածուած է այս հիւանդութիւնը: Հաբէշներու մօտ, գրեթէ սովորական դարձած է: Ռուսական շատ մը գիւղեր, ամբողջապէս վարակուած են անով, ինչպէս նաեւ Մատակասքարի բնակիչներուն երեք չորրորդ մասը, ու ո՛վ գիտէ, քանիներ արդեօք Թուրքիոյ մէջ ալ, հեռաւոր անծանօթ գիւղերու մէջ, անգիտակցաբար, զոհերն այս հիւանդութեան: Արդէն այս համառօտ տեղեկագրութենէն կրնայ մարդ գուշակել թէ ո՛րչափ տարածուած հիւանդութիւն մըն է. բայց զարմանալին այն է որ Ափրիկէի մէջ ճարակող գաղղիական ախտը, շատ աւելի վտանգաւոր ազդեցութիւն ունի օտարին վրայ, մինչդեռ, բնիկին մօտ շատ անգամ խիստ աննշան հետեւանքներ միայն առաջ կը բերէ:

Յաջորդին վրայ ունեցած անմիջական ազդեցութեամբն է որ մանուկը նոյն իսկ կը մեռնի մօրը արգանդին մէջ: Այսպէս՝ կրկնակի վիժումներու ամէնէն գլխաւոր պատճառը գաղղիական ախտն է. Կալլէնին շատ իրաւամբ այս հիւանդութեան կը վերագրէ, Մատակասքարի Հովաներու չբազմանալը եւ տկարակազմութիւնը:

Տղան երբ ողջ ծնի, այս կամ այն գործարանի անբաւականութեան համար ապրելու անընդունակ կ'ըլլայ եւ, այն ատեն կը մեռնի քիչ օրէն. իսկ եթէ ծընողքը դարմանուած ըլլան, տղան կրնայ աճիլ ու զարգանալ, նախ առանց ո՛ եւ է պակասութեան, բայց հետզհետէ երեւան կուգան անոր բոլոր վնասները: Նախ, տղան իր տկարակազմութեան պատճառաւ աւելի ընդունակ է վարակիչ հիւանդութիւններու ենթարկուելու եւ դիմադրելու անկարող՝ կ'ընկճուի շատ անգամ. երկրորդ, կը սկսին երեւնալ իր վրայ՝ այն բոլոր թերութիւններն ու տձեւութիւնները, զորս բժիշկները «ժառանգական գաղղիական ախտի նշաններ» կ'անուանեն. միւս մը զանոնք թուելը, աւելորդ կը համարիմ, անոնցմէ ենթադրութիւններու առիթ չտալու համար, որովհետեւ բժիշկի վարժ աչքը միայն կարող է զանոնք ճանչնալ: Վերջապէս՝ վրայ կը հասնին կարգ մը ջղային խանգարումներ, տապէկ, մըղնատապ (méningite), լորձք, ոսկորի կարգ մը հիւանդութիւններ ու դեռ շատեր, որոնք վերջնապէս ընդհանուր անդամալուծութեան կ'առաջնորդեն:

Թոքախտը.—Ուրիշ յօդուածով մը այս մասին խօսած ըլլալուս, աւելի համառօտ պիտի անցնիմ: Երբ տակաւին Քոխ չէր գտած այս ախտին միքրոպը, ընդունուած կարծիք մըն էր թէ թոքախտը ժառանգական է, բայց ոչ ոք կը հաւատար անոր տարափոխիկ ըլլալուն: Շիլլեմէնի փորձերը, Քոխի այս կարեւոր գիւտը, յեղաշրջեցին բոլորովին նախկին տեսութիւնները ու ապացուցին թէ փոխանցումն ալ կարեւոր մաս մը ունի, այս հիւանդութեան տարածման մէջ. սակայն հին տեսութիւնները բոլորովին հերքելը, որոնց հեղինակները հանճարներ էին, մեծ յանդգնութիւն կը թուէր, այդ պատճառաւ երկուքին միջինը ընդունեցին. այսինքն թէ տղան ո՛չ թէ թոքախտաւոր կը ծնի, այլ թոքախտաւոր ըլլալու ընդունակ: Վերջերս, քանի մը գիտուններ, յենլով անասուններու վրայ բրած իրենց փորձերուն, կ'ուրանան բոլորովին թոքախտի ժառանգական փոխանցումը: Այսպէս, թոքախտաւոր կովի մը հորթը եթէ հեռացնեն իր մօր քովէն, միշտ քաջառողջ կը մնայ. նոյնը կը պատահի նաեւ մարդոց համար. բժիշկներն ալ իրենց հիւանդներուն մէջ, ժառանգականութիւնը այդչափ յաճախ չեն գտներ, որչափ կը կարծուի:

Որո՞ւն պէտք է հաւատ ընծայել, այս երկու բոլորովին տարբեր կարծիքներէն, եթէ Ժանսալիի եւ Մարֆէնի փորձերը ու Վայլերթի մանրադիտական փորձերը, անժխտելի կերպով կը ցուցնեն, թոքախտի միքրոպին մօրմէն զաւկին անցնիլը: Բայց պէտք է խոստովանիլ թէ հազուադէպ են այս պարագաները, եւ եթէ առողջապահական միջոցներ ձեռք առնուին, տղան շատ անգամ կրնայ խուսափիլ այս հիւանդութենէն:

Վայլէն հետեւեալը կ'եզրակացնէ իր բրած հետազօտութիւններէն.—

Ա. Թոքախտի ժառանգականութիւնը, երբեք տեղական կամ առհաւական չէ. այլ միշտ, անմիջական կերպով տեղի կ'ունենայ, այսինքն թէ ծնողքէն տղուն:

Բ. Երբ մանկութեան ժամանակ, մայրը արդէն թոքախտաւոր է, տղան կրնայ թոքախտաւոր ծնիլ. այս պարագային արեան միջոցաւ է որ միքրոպը կ'անցնի մօրմէն զաւկին, իսկ եթէ միայն հայրն

— 36 —

ԹԻՒԼ ՄԱՐԻ

ՌՕԶ–ՄԱՆՕՆԻ ՎՐԷԺԸ

Զ
ԲԱՐԻԶԻ ՄԷՋ ՄԻԱՅՆԱԿ

—Ռէժին, ցերեկները, վաճառատան մէջ կը ճաշէր, բայց իրիկունները, ճշմարիտ տառապանք մըն էր իր սենեակին մէջ առանձին ճաշելը: Անմիջապէս անկողին կը մտնէր ճաշէն յետոյ ու կը ջանար քնանալ, սակայն ի զուր հեծկլտուքները կը խեղդէին կոկորդը ու չէր կրնար քնանալ: Վերջապէս օրուան աշխատութենէն յոգնած, քունը կը տանէր, ահռելի մղձաւանջներու մատնուած:

Մանկամարդ աղջիկը կը յուսար թէ մայրը ու Կասպարը պիտի դային, զինքը տեսնելու, բայց ոչ ոք մէջտեղ ելաւ: Դռնապանին հարցուց թէ մէկը եկա՞ծ էր իր վրայ տեղեկութիւն առնելու:

—Այո՛, պատասխանեց հայր Սէլատոն: Ծերուկ մարդ մը եկաւ, քու վրադ բաներ հարցուց, սակայն ճամբեցի: Կարծեմ թէ ոստիկանութեան պաշտօնեայ մըն էր:

Դռնապանը չէր սխալած, հայր Պրիւլոն էր իրեն դիմողը: Ռէժին սարսռաց դռնապանին խօսքերը լսելով. ինչ, իր ինքնութիւնը յայտնուած էր եւ ընդհուպ պիտի հրապարակուէր իր անունը:

Երկու-երեք օր անցան ատոր վրայ: Իրիկուն մը, Ռէժին աշխատանոցէն դարձին, Սէն-Ժորժ հրապարակէն անցած ատեն, յանկարծ կանգ առաւ ճամբան: Քովէն անցնող մարդու մը խեղդուկ եւ հեւքոտ ձայնը իր անունը կու տար դողալով.

—Ռէժին, ո՜հ Ռէժին:

Մանկամարդ աղջիկը տեսաւ որ Կիյօմ Ժիւլփարտէնն էր այդ մարդը: Ալ աւելի տխուր զգացումներով համակուած, տուն դարձաւ այդ իրիկուն:

Երեք օր յետոյ, դռնապանը նամակ մը յանձնեց Ռէժինի: Հարցաքննիչ դատաւորը, այդ նամակով կ'իմացնէր թէ յաջորդ օրը իրեն պիտի այցելէր, կարգ մը տեղեկութիւններ առնելու համար:

Յաջորդ օրը կիրակի էր: Ռէժին անձկութեան մատնուած, դատաւորին սպասեց: Երբ Պ. Մարսէլ-Ֆրանսուա ներս մտաւ, հարցուց,

—Օրիորդ Ռէժին Պըրիկարը դո՞ւք էք:

—Այո՛, պարոն:

Ռէժին աթոռ մը ցոյց տուաւ դատաւորին: Կարգ մը ճարտար բացատրութիւններով՝ Պ. Մարսէլ-Ֆրանսուա հասկցուց անոր թէ արդարութիւնը երեւան հանած էր ինքնութիւնը այն ծաղկավաճառ աղջկան, որուն կը սպասէր Վիլլօրիէ, Ռօզ-Մանօնի սպանութեան օրը եւ թէ այդ աղջիկը անգամ մը գացած էր Բիլէպէր պողոտայի բնակարանը:

Ռէժին ահաբեկեցաւ յանկարծ, սակայն արիութիւն ունեցաւ ամէն բան ուրանալու յամառութեամբ: Դատաւորը ի զուր յայտնեց թէ Ժան Վիլլօրիէ, սպանութեան գիշերը, այրած էր իր նամակները, բայց անոնցմէ կտոր մը գտնուած ըլլալով ոստիկանի մը կողմէ, բաղդատուած էր այն հաշուեցուցակի գիրերուն հետ, զոր մանկամարդ աղջիկը պատրաստած էր տիկին Լըբրէնի աշխատանոցին մէջ:

Ռէժին չպատասխանեց: Դատաւորը տեսնելով անոր յամառութիւնը, բարեկամական շեշտով մը ըսաւ.

—Օրիորդ, իբր բարեկամ հոս եկած եմ, եւ բարեկամի մը կողմէ ղրկուած եմ, որ այնքան սիրած է ձեզ եւ տակաւին կը սիրէ:

Ռէժինի աչքերը թրջեցան: Իր յուզումը զսպեց եւ հանդարտ ու պաղարիւն կերպարանք մը առաւ: Դատաւորը հասկցաւ թէ անօգուտ էր աւելի պնդել:

—Ձեր ծնողքէն պիտի իմանամ, ինչ որ դուք կը մերժէք հաղորդել ինծի, ըսաւ Պ. Մարսէլ-Ֆրանսուա, ոտքի ելլելով, մեկնելու համար:

Յարգանօք բարեւեց Ռէժինը ու մեկնեցաւ: Հարցաքննիչ դատաւորը երբ Վիքթոր-Մասէ փողոցէն վար կ'իջնէր, Բիկալ փողոցին անկիւնը, Կիյօմ դէմը ելաւ: Տխուր եւ յոգնած դէմք մը ունէր:

—Գիտէի որ Ռէժինը հարցաքննելու գացած էիք, չկրցի համբերել եւ դիմաւորելու եկայ ձեզ: Տեսա՞ք զայն:

—Այո՛, քիչ մը առաջ:

—Ի՞նչ պատասխանեց:

—Աղուորէն պաշտպանեց ինքզինքը եւ ամէն բան ուրացաւ:

Երիտասարդ փաստաբանին աչքերը անհունի բերկրանք մը յայտնեցին, բայց դատաւորը ցնցեց գլուխը:

—Պէտք չէ պատրանք ունենալ, Կիյօմ:

—Ինչ ընթացքի պիտի հետեւիք:

—Տակաւին ես ալ չեմ գիտեր թէ ի՛նչ ընթացքի պիտի բռնեմ Ռէժինի մասին:

—Չէ՞ք կրնար այս գործին մէջ չխառնել զայն:

—Ինչ որ կրնամ ընել, առանց իմ պարտականութեանս մէջ, թերանալու, պատրաստ եմ ընելու: Բայց արդարութիւնը ա՛լ պէտք է թափանցէ այն գաղտնիքներուն խորը, որ կը ծածկուի իրմէ: Սէնթ-Էլէօթէր փողոցի տունը պիտի երթամ եւ պիտի հարցաքննեմ Ռէժինի հայրն ու մայրը: Պիտի կանչել տամ նաեւ պազարին այն պաշտօնեան, որ Ռօզ-Մանօնը սիրած է: Կը վախնամ որ ամէնքն ալ միաբանած են, բան մը երեւան չհանելու համար: Ինչո՞ւ համար այդ համաձայնութիւնը, կ'ուզեմ պատճառը գիտնալ:

(Շարունակելի)

է Թոքախտաւոր, այն ատեն տղան գրեթէ միշտ առողջ կը ծնի։

Մեծ կարեւորութիւն ունեցող խնդիր մըն ալ սա է թէ Թոքախտաւոր հօր մը տղան, տակաւին մօր արգանդին մէջ եղած պահուն, կրնա՞յ արդեօք իր կողմէն Թոքախտաւոր ընել իր մայրը։ Եթէ գաղղիական ախտի համար հաստատ իրողութիւն մըն է ասիկա, դեռ Թոքախտի համար ստուգուած չէ։

Ալքօլականութիւնը. — Եթէ ամէն ոք քիչ թէ շատ գիտէ, ալքօլին անհատին վրայ ունեցած աղետալի ազդեցութիւնը, գուցէ, շատ քիչեր միայն գաղափար մը ունին անոր յաջորդին վրայ առաջ բերած ծանր հետեւանքներու մասին։ Ամէն տեղ, ընկերութեան բոլոր դասակարգերու մէջ, մանաւանդ գործաւորներու մօտ, հետզհետէ կը շատնայ ալքօլամոլութիւնը. այսպէս ալքօլը մարդկային ցեղի այլասերման ամենամեծ պատճառներէն մէկը կը հանդիսանայ. հարկ է ուրեմն ճանաչել չարիքը, վտանգէն զգուշանալու համար։

Նոյն իսկ անասուններու վրայ, ալքօլը շատ վտանգաւոր ազդեցութիւն մը ունի։ Մէրէ ալքօլով շուներ Թունաւորելէն յետոյ, կը հաստատէ որ անոնց ձագերը ակարակազմ կ'ըլլան, ինչ ինչ գործարաններ, անհաւասար կը զարգանան ու ջղային ցնցումներ ալ կ'ունենան երբեմն։ Եթէ անասուններու մօտ, այնչափ զօրաւոր է անոր ազդեցութիւնը, հեշտ է երեւակայել թէ մարդ ո՛րչափ կը վնասուի անկէ։ Ոչ միայն լեարդն ու երիկամունքները կը վնասուին, այլ նաեւ մարդուս ամէնէն ազնիւ գործարանը՝ ուղեղը։

Ալքօլամոլներու զաւակները շատ անգամ կը ծնին ապուշ, ուղեղը ջրով լեցուած, կամ ջլախտաւոր եւ շուտով կը մեռնին ջղաձգութեամբ. իսկ ապրողներու վրայ, ուղեղի մասնաւոր կազմութիւնը առաջ կը բերէ լուսնոտութիւն, ջլախտ ու տեսակ տեսակ ամենածանր խելագարութիւններ։ Այսպէս Մարսէ գինեմոլ մը կը յիշէ, որ 16 զաւակ ունեցաւ, որոնցմէ 15ը մեռան շատ կանուխէն. իսկ մնացած մէկ հատիկը լուսնոտութիւն ունէր։ Ըստ Տարլէնի, գինեմոլներու ընտանիքը կը վերջանայ՝ չորրորդ սերունդին։

Ցոյց տալու համար թէ ո՛րքան աղետաւոր ժառանգութիւն մըն է ալքօլին յաջորդին վրայ ունեցած վնասակար ազդեցութիւնը, հարկ է յիշել Պալլէի առաջ բերած հետեւեալ պատմութիւնը։ — Ընտանիք մը հինգ զաւակ ունէր, որոնցմէ առաջինը եւ երկրորդը քաջառողջ էին, երկրորդէն յետոյ հայրը կը սկսի ոգելից ըմպելի գործածել ու քիչ ատենէն՝ ալքօլամոլ մը կը դառնայ. այն ատեն երրորդ տղան ջլախտաւոր կ'ըլլայ, իսկ չորրորդը՝ ապուշ մը. չորրորդէն յետոյ հայրը կը սկսի հրաժարիլ իր վատ սովորութենէն ու դարձեալ կը սկսի անստգիւտ կեանք մը վարել, այն պահուն, հինգերրորդ զաւակ մը կ'ունենայ, որ քաջառողջ կ'ըլլայ։

Ֆէրէմինի, Տրմէյի հետազօտութիւնները կը հաստատեն թէ՝ նոյն իսկ այն ծնողքը, որոնք առ հասարակ պարկեշտ կեանք մը կը վարեն ու երբեք չեն խմեր, երբ պատահական գինովութեան ժամանակ յղանան, տղան ապուշ ու այլասերած կ'ըլլայ։

Ջղային հիւանդութիւններ. — Արդէն մօտ 2500 տարի առաջ, Հիփոկրատ գիտէր ջղային հիւանդութիւններու եւ ակար իմացականութեան ժառանգականութիւնը։ Վիշտ, յոգնութիւն եւլն. ամէն մարդու քով չեն կրնար այս հիւանդութիւնը առաջ բերել, պէտք է նաեւ ժառանգական ընդունակութիւն մը։

Մարդու քով՝ աննշան ազդեցութեան տակ, առաջ եկած մտային խանգարումները, գրեթէ համեմատական են իր նախահայրերու մէջ գտնուած խենդերու թիւին հետ։ Հիւչինսըն անգլիական եւ ամերիկեան անկելանոցներու մէջ, 50,000 խելագարներու վրայ ըրած հետազօտութենէն, 22.6 առ 100 ժառանգական կը գտնէ։

Ժառանգական միտումը, կրնայ երկար ժամանակ լռելեայն մնալ ու երեւան գալ միայն ինչ ինչ պարագաներու ազդեցութեան տակ. օրինակի համար, արբունքի մէջ եւ կիներու մօտ դաշտանի դադարման ժամանակ. զարմանալին այն է, որ նախահայրերու մօտ միեւնոյն ազդեցութիւններն են, որ այդ հասակին մէջ առաջ բերած են նոյն հիւանդութիւնը։

Խելագարութեան ժառանգականութիւնը կրնայ ըլլալ ցեղական կամ անհատական, այն ատեն առաջին սերունդի կազմութիւնը, ինչպէս նաեւ Ֆիզիքական եւ մտաւորական յատկութիւնները կը փոխանցուին երրորդ սերունդին, մինչդեռ միջանկեալ երկրորդ սերունդը՝ զերծ կը մնայ բոլորովին անոր արտայայտութիւններէն։

Եթէ ծնողքը գաղղիական ախտէ վարակուած չեն, տղան ի ծնէ խենդ չըլլար, այլ անոնց պատճառներու տակ՝ խելագար ըլլալու ընդունակ։ Առհասարակ յաջորդը իր նախորդին ունեցած նոյն տեսակ հիւանդութիւնը չի ժառանգեր, նոյն իսկ շատ հազուադէպ է ասիկա։ Օրինակով մը պարզենք. հայրը եթէ մոլեգնութիւն ունի, տղան անպատճառ մոլեգնութիւն չի ժառանգեր, այլ կրնայ նաեւ միայն ջլախտաւոր ըլլալ, յետոյ ո՛ եւ է աննշան ազդեցութեան մը տակ՝ մելամաղձոտ դառնալ։ Այս եղելութիւնները՝ բացայայտ կը ցուցնեն թէ ջղային հիւանդութիւնները որչա՛փ առնչութիւն ունին իրարու հետ։

Շատ մը յափշտակուածներու (exaltés), արտասովոր մարդերու, մելամաղձոտներու ո՛չ միայն նախահայրերու մէջ՝ ջղային եւ մտաւորական հիւանդներ կարելի է գտնել, այլ նաեւ իրենց յաջորդներն ալ կ'ըլլան, շատ անգամ, ջլախտաւոր, խելագար եւ ապուշ. արդէն այս կարգի մարդիկ, իրենց մանկութենէն ի վեր՝ ուրիշներէն բոլորովին տարբեր կը զգան, կը գործեն, կը մտածեն ու միշտ խենդ ըլլալու երկիւղին տակ կը գտնուին։

Մղումներու (Impulsion) ժառանգականութիւնը ժառանգական է, մանաւանդ անձնասպանութեան մղումը. ընտանեկան անձնասպանութիւններ երբեմն՝ այնպիսի մանրամասնութիւններով իրարու կը նմանին, միեւնոյն տեղը, միեւնոյն զէնքով, որ մարդուն զարմանք կը պատճառեն։ Մօրոյի հետեւեալ պատմութիւնը կասկած չի ձգեր այս մասին. մենամոլ մը ինքզինքը կը սպաննէ 30 տարեկան հասակին մէջ, իր զաւակը նոյնպէս մենամոլ կը դառնայ նոյն տարիքին եւ երկու անգամ անձնասպանութեան կը դիմէ. իր երկրորդ տղան դարձեալ մենամոլ՝ կամաւ ջուրը կը նետուի ու կը խեղդուի. այս վերջինին տղան ալ քաջառողջ, բարեկիրթ, երկու զաւկի տէր, օժտուած ընական ձիրքերով, նոյն հասակին մէջ ինքզինքը ջուրը նետելով՝ կը խեղդուի։ Ոճիրի, լուսնոտութիւն, հեշտամոլութիւն, երեքն ալ ժառանգական են։

Խելագարութեան մէջ, ժառանգականութեան ամէնէն զօրաւոր արտայայտութիւնը ի յայտ կու գայ, այն հիւանդութեան մէջ, զոր ժառանգական յիմարութիւն կ'անուանեն։ Անոնք, որ այս հիւանդութիւնը ունին, կամ պիտի ունենան, կը ներկայացնեն իրենց մանկութենէն ի վեր, այլասերմներու Ֆիզիքական եւ մտաւորական նշանները, որոնց ամենազօրաւոր արտայայտութիւնն է, անկելանոցներու ապուշը, իսկ աւելի թեթեւ ձեւերը, յիմարը, անհաւասարակշիռ մարդը (déséquilibré), ակարամիտը եւ անկարը։

Քանսէրի ժառանգականութիւնը թէեւ տակաւին վիճելի, բայց ընդունուած է շատերէն։ Զարմանալին այն է որ յաջորդին քով նոյն տեղ երեւան կու գայ, ուր որ նախորդին քով էր։ Պրոքա, հետեւեալը առաջ կը բերէ. 27 անդամով ընտանիքի մը մէջ 16ը՝ քաղցկեղէ մեռան, որոնցմէ 10ը ստինքի խլիրդ (cancer), իսկ վեցը լեարդի։

Բարիզ Գ. ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ

Արտաքին Լուրեր

ՍԷՍԻԼ ՌՈՏՍԻ ԿՏԱԿԸ

Համալսարանի թոշակաւորները. — Ամերիկացի բրոֆէսէորի մը կարծիքը. — Տպաւորութիւնը Մ. Նահանգներու եւ Գերմանիոյ մէջ. — Պ. Սթէտ. — Կտակին գաղտնի տրամադրութիւնները. — Սէսիլ Ռոտսի արձանը։

Լոնտոն, 6 ապրիլ. — (Բարիզեան Թերթի մը Թղթակիցէն). — Սէսիլ Ռոտսի կտակին համար, այս իրիկուն, շահեկան տեսակցութիւն մը ունեցայ Մ. Նահանգաց կարեւոր մէկ համալսարանին ամէնէն նշանաւոր մէկ ուսուցչին հետ։ Խօսակիցս ըսաւ թէ երիտասարդ Ամերիկացիներու եւ Գերմանացիներու համար համալսարանական թոշակներ սահմանելը կը հաստատէ իրողութիւն մը, ուրկէ արդէն կը կասկածուէր, այն է թէ նշանաւոր սեղանատիրը տեղեկութիւն չունէր ուղղակի իր գործունէութեան շրջանակին չպատկանող խնդիրներէն։ Բրոֆէսէորը յարեց. — «Այն հարիւր չորս թոշակները՝ տարեկան 1500ական Փր.ի զորս երիտասարդ Ամերիկացիներու կը նուիրէ՝ Օքսֆորտի մէջ իրենց ուսումը առնելու, չորս միլիոն տոլարի դրամագլուխ մը կը ներկայացնեն։ Սէսիլ Ռոտս աւելի աղէկ կ'ընէր եթէ այդ գումարը տարբեր նպատակի մը յատկացնէր։ Անգլիացիները կը մեղադրուին թէ իրենց կղզին մէջ ամփոփուած են, եւ նոյն իսկ Անգլիացիները արդարացի կը գտնեն այդ մեղադրանքը։ Ուրեմն Սէսիլ Ռոտս այդ գումարը ինչո՞ւ չէ յատկացուցած հարիւր չորս անգլիացի երիտասարդներու, որպէս զի Եալի, Հարվարտի, Սէնթ-Ճոնս Հոփքինսի կամ Պրինթըն Քոլումպիայի ամերիկեան համալսարանները յաճախեն։ Ասիկա լաւ սպեղանի մը պիտի ըլլայ Անգլիացիներուն մեկուսացման։ Մնաց որ, ամերիկացի ու գերմանացի ուսանողներուն Օքսֆորտի համալսարանը ղրկելը միթէ խոստովանութիւն մը չէ՞ այդ համալսարանին գերազանցութեանը, ինչ որ ո՛չ Ամերիկացիները կրնան ընդունիլ եւ ոչ ալ Գերմանացիները։ Համոզուած եմ որ ամերիկացի հայրերը նախամեծար պիտի համարին իրենց տղաքը իրենց երկրին, կամ Պեռլինի, Լայփցիկի կամ Բարիզի համալսարանները ղրկել, քան թէ Օքսֆորտ։ Գաղթավայրերու ուսանողները Օքսֆորտ ղրկելն ալ բոլորովին ուրիշ խնդիր մըն է, վասն զի անոնց մեծ մասը համալսարան չունի, բայց Սէսիլ Ռոտս ինչո՞ւ համար չէ խորհած համալսարան մը հաստատել Քէյփթաունի կամ հարաւային Աֆրիկէի ուրիշ մէկ քաղաքին մէջ, ուր այդ տեսակ հաստատութիւններ գոյութիւն չունին։ Սէսիլ Ռոտսի գաղափարը գործնական չէ եւ յուսացուած լաւ արդիւնքները պիտի չունենայ։

—Մ. Նահանգներէն ստացուած հեռագիրներու նայելով, Սէսիլ Ռոտսի հաստատած համալսարանի թոշակները այնքան մեծ եռանդով չեն ընդունուած Ամերիկացիներուն կողմէ՝ որոնք սա կարծիքը կը յայտնեն. — «Մեր ուսանողները մեր երկրին համալսարաններուն մէջ կը պատրաստուին հիմակուան ասպարէզներուն համար, մինչդեռ Օքսֆորտի մէջ ուսանողները աւելի դասական ուսում մը կը ստանան։ Ասկէ զատ Ամերիկայի մէջ ունինք Ռոքֆէլլէրներ, Քարնէկիներ եւ Սէսիլ Ռոտսի նման տոմնեակ անձեր, որոնք մեր ուսանողներուն բոլոր պէտքերը կը հոգան։»

Նիւ-Եորք. — Սէսիլ Ռոտսի կտակին տրամադրութիւնները՝ այսինքն ամերիկեան ուսանողներու համալսարանի թոշակ սահմանելը ծանուցանող հեռագիրները հոս բուռն յուզում առաջ բերին։ Այդ առթիւ նորանոր գովեստներ կ'ըլլան Սէսիլ Ռոտսի առատաձեռնութեան համար. բայց ընդհանուր երկիւղ մը կայ թէ ամերիկեան ուսանողները Օքսֆորտի դասական աւանդութիւններուն ենթարկուելով, ինչ որ շուտով չի կրնար փոխուիլ։ Մ. Նահանգաց մամուլը մեծապէս կը գովէ Սէսիլ Ռոտսը՝ անոր կտակը հրատարակուելուն առթիւ։ Նիւ-Եորք-Թայմզ նախամեծար կը համարի որ Անգլիացի ուսանողներուն թոշակներ սահմանէին, որպէս զի ամերիկեան համալսարաններու մէջ ուսանէին, զերծ մնալով Օքսֆորտի ու Քէմպրիճի դասական ամուլ աւանդութիւններէն։

Պերլին. — Գերման լրագիրներուն շատերը, առանց իրենց կողմէ բառ մը աւելցնելու, կը ծանուցանեն Սէսիլ Ռոտսի կտակին այն տրամադրութիւնը, որով Օքսֆորտի համալսարանին մէջ տասնըհինգ թոշակ սահմանուած է գերման ուսանողներու համար։ Քէօլնիշէ Զայթունկ կը գովէ Սէսիլ Ռոտսը եւ կ'ըսէ թէ Վիլհէլմ կայսրը տրամադիր է իրականացնել Սէսիլ Ռոտսի կտակը։ Գերմանիոյ կառավարական շրջանակներուն մէջ գոհունակութեամբ ընդունուած է կտակին այդ տրամադրութիւնը, բայց անակնկալ մը չէ եղած, քանի որ Սէսիլ Ռոտս միշտ հիացում յայտնած է Վիլհէլմ կայսեր համար։

Լոնտոն. — Ընդհանրապէս ոչ ոք գիտէ թէ Պ. Սթէտ եւ Սէսիլ Ռոտս խիստ մտերիմ բարեկամներ եղած են, վասն զի Պ. Սթէտ, Անգլիոյ մէջ պոէրասէր կուսակցութեան պետերէն մէկը, մեծ ոգեւորիչ մըն էր եւ է Սէսիլ Ռոտսի համար։ Պ. Սթէտ էր որ յղացաւ համալսարանական թոշակներ հաստատելու գաղափարը։ Սէսիլ Ռոտս անոր իրականացման միջոցները միայն ընծայեց։

—Սէսիլ Ռոտսի կտակին ամբողջ տրամադրութիւնը չհրատարակուեցաւ։ Իր ամբողջ հարստութեան գումարին եւ հրատարակուած կտակին պարունակած գումարին, ընտանիքին թողուածները զեղչելէ, տարբերութիւնը կտակակատարներուն տրամադրութեան տակ դրուած է։ Այդ գումարը՝ քսան-վաթսուն միլիոն Փր.՝ երկրակալութեան պաշտպանողական սնտուկ մը պիտի կազմէ, եւ պիտի գործածուի այն պարագային, երբ Անգլիոյ շահերը վտանգի տակ ըլլան, եւ կամ բրիտանական կառավարութիւնը տրամադիր չըլլայ այդ շահերը պէտք եղածին պէս պաշտպանել։

—Զանազան միջավայրերու մէջ կարծիք կը յայտնուի՝ արձան մը կանգնելու Սէսիլ Ռոտսի համար։ Դիտել տուողներ ալ կան թէ պէտք չէ արձան կանգնել մարդու մը՝ որ անարգոյն պատերազմի մը պատճառ եղաւ, այն տեսակ պատերազմի մը զոր ապագայ սերունդները պիտի դատապարտեն Անգլիոյ մէջ, ինչպէս արդէն կ'ընեն ցամաքային Եւրոպայի ժողովուրդները։ Կ'ըսուի նաեւ թէ Անգլիոյ ազգային պարտքին վրայ աւելցած երկու հարիւր միլիոն անգլիական ոսկին տեւական յիշատակարան մը պիտի ըլլայ Սէսիլ Ռոտսի համար։

—Սէսիլ Ռոտսի հարստութիւնը հարիւր քսան միլիոն Փր. կ'ենթադրուի, բայց ստոյգ լուրի մը նայելով հարիւր քսան միլիոնէն աւելի չէ։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՖՐԻԿԷ

Զինուորական գործողութիւններ. — Բրինսլու հրամանատարը. — Պոէրներու անձնատուութիւնը. — Պոէրներուն կացութիւնը. — Պոէր պատուիրակները. — Աւստրալիացի սպաներ. — Նոր զինուորներ։

Լոնտոն, 6 ապրիլ. — Անգլիոյ պատերազմական նախարարութիւնը հրատարակեց Տրիքըրիլի ու Պոչման-Բոքի ճակատամարտներուն մէջ Անգլիացիներուն կրած կորուստները։ Առաջինին մէջ վեց հոգի մեռեր ու տասնըչորս ալ վիրաւորուեր են, իսկ երկրորդին մէջ ընդհանուր կորուստներուն թիւն է ութսուներեք, որոնց եօթը սպայ՝ երկու մեռած ու հինգ վիրաւոր եւ միւսները զինուոր՝ տասնըչորս մեռած, իսկ մնացածը վիրաւոր։

Բրեթորիա. — Երկուշաբթի իրիկուն, Սբրինկսի մէջ կատարուած ընդհարումի մը պահուն, անգլիական զինուորներու կողմէ արձակուած հրացանի մը հարուածով մեռաւ Բրինսլու պոէր հրամանատարը։

—Հաւատարմութեան երդում ընող Պոէրներուն մէջ, որոնց ցուցակը հրատարակեց պաշտօնաթերթը, կան անունները Պ. Քասբէր Բրիւկէրի, նախագահին երէց զաւակը, եւ դատաւոր Մորիսի, Սամուէլ Մարքսի եւ Բրիւկէր նախագահին ընտանիքին տասնըչորս անդամներու։

Քէօլն. — Քէօլնիշէ Վէսթֆալիշէ Զայթունկ ընդարձակ տեղեկութիւններ կը հրատարակէ Բարպէրթոնի գաղթավայրին մէջ Պոէրներուն կատարած գործողութիւններուն վրայ։ Այդ հրատարակութեան հեղինակն է «պոէր գերման սպայ մը» որ համոզուած կը յայտնէ թէ Պոէրները վերջապէս պիտի յաղթեն։ Թղթակիցը կ'ըսէ. — «Պոէրներուն կացութիւնը շատ լաւ է։ Ֆրոնըման հրամանատարը որ հիմա դէպի Եւրոպա ճամբայ ելած է, քիչ ատենէն գործին մանրամասնութիւնները պիտի հաղորդէ։ Պոէրները ամէնէն քիչը քսան հազար մարդ ունին զինեալ, որոնց հինգ հազարը Տէվէթի հետ կը գտնուին։ Անգլիացիները երկաթուղիի գիծերուն միայն կը տիրեն, մինչդեռ երկրին մնացած մասը Պոէրներուն ձեռքը կը գտնուի. ասոնք իրենց ճամբուն վրայ գտնուած զանազան քաղաքները կը գրաւեն։ Բարպէրթոնի գաղթավայրին մէջ Անգլիացիները նորէն զինելու վրայ են Քաֆրերը. ասիկա կ'ապացուցանէ թէ տակաւին պոէր զօրախումբեր կը գտնուին նոյն գաղթավայրին մէջ։ Անգլիական զինուորները բոլորովին հեռացան Թրանսվալի հիւսիսային ու արեւելեան կողմերէն։»

Բրեթորիա. — Խնամքով կատարուած հաշուէ մը կ'երեւայ թէ զինեալ Պոէրներուն թիւը հիմա ութ հազար հոգի է, որոնք ցրուած են Զաութփանսպէրկէն, հիւսիս, մինչեւ Սութէրլանտ, հարաւ, եւ Քերիխէսէն, արեւմուտք, մինչեւ Բիէթ-Ռէթիֆ, արեւելք։ Բլէրքտորրը-Լիխթէնպուրկ-Մէյֆքինկի ամրոցներուն եւ Մէյֆքինկ-Վրիպուրկի միջեւ պոէրական կարեւոր զօրախումբ մը չկայ, բաց ի Տըլարէյէն որ Քեմփի հետ իննը հարիւր հոգի ունի։

Լա-Հէ, 5 ապրիլ. — Պոէր պատուիրակ Պ. Վէսէլս հիմա հոս կը գտնուի։ Պրիւսէլի մէջ տօքթ. Լէյտսի եւ պոէր պատուիրակներուն միջեւ կատարուած խորհրդակցութեանց առարկան էր պատուիրակներէն մէկ քանիին Մ. Նահանգները կատարած ուղեւորութիւնը եւ հարաւային Աֆրիկէի հիմակուան կացութիւնը. կը կարծուի թէ պոէր պատուիրակներէն Պ. Տէյլըրսի Նիւ-Օրլէընս կատարած ուղեւորութիւնը առնչութիւն ունի՝ այդ քաղաքին մօտ բրիտանական կարծեցեալ բանակետղի մը համար հրամայուած քննութեան։

Լոնտոն. — Ապէրտին Իվնինկ Բրէս կը հրատարակէ Աւստրալիացի զինուորի մը սա նամակը, զոր Բրէթօրիայէն ուղղած է փետրուար 27 թուականով. — «Այսօր գաղթավայրի զօրախումբերէն երկու սպաներ հրացանի բռնուեցան։ Ասոնք երեսուն տեսակ ոճիրներու ամբաստանութեանց տակ կը գտնուէին, որոնց մէկ քանին վայրագ ու արիւնարբու կերպով կատարուած էին, եւ որոնց նմանը մինչեւ հիմա լսուած չէ։ Այդ սպաները Ճաստամանուներէ սերած ըլլալու են։ Անձնատուր եղած չորս Պոէրներ հրացանի բռնած եւ անոնց հարիւր հազար Փր.ը չորթած էին։ Ցեղնասպանով մը չէր ուզած մասնակից ըլլալ այդ ոճրին, ուստի սպաները վախնալով որ գործը երեւան պիտի ելլէ, սպաննեցին այդ քահանան։ Ամէնքը այդ չէ։ Այդ սպաները իմանալով որ քաֆր մը ու գերման միսիոնար մը խնդրէն տեղեկութիւն ունին, զանոնք ալ սպաննեցին։ Ամէնքն ալ արդար գտան այդ երկու սպաներուն հրացանի բռնուիլը։»

Մելպուրն. — Իրողութիւնները հրատարակուելէն ետքը ամէն ոք սա կարծիքը կը յայտնէ թէ նոյն երկու սպաները՝ Մորէնթ եւ Հէնտքոք արժանի էին այդ պատժոյն։

Քրոնսթատ. — Պ. Շալք-Պուրկէր թէեւ այս միջոցիս հաղորդակցութեան մէջ է Շթայն նախագահին հետ, եւ այս վերջինն ալ Տըլարէյի զօրավարին հետ կը գտնուի, սակայն անոնց միջեւ եղած հեռաւորութեան հետեւանքով, բանակցութիւնները այնքան շուտով չեն յառաջանար։ Կը կարծուի թէ պոէր պատուիրակները պիտի կրնան Քրոնսթատէն ուրիշ տեղ մը երթալ, բանակցութեանց ընթացքը դիւրացնելու համար։ Չի կարծուիր որ Տէվէթ զօրավարը Շթայնի հետ գտնուի։

Մելպուրն. — Աւստրալիայէն նորէն չորս վաշտեր հարաւային Աֆրիկէ պիտի ղրկուին։

Ուէլինկթըն. — Նոր Զէլանտայի կառավարութիւնը որոշեց Մաորիներէն կամաւոր առնել՝ հարաւային Աֆրիկէ ղրկելու համար։ Կ'ենթադրուի թէ այդ կերպով հինգ հազար հոգի կարելի պիտի ըլլայ հաւաքել։ Մաորիները Նոր Զէլանտայի բնիկներն են, քառասուն տարիէ ի վեր ետ կեցած են մարդակերութենէ։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Անգլիական բանակետղ Մ. Նահանգաց մէջ. — Պաշտօնաթուղթերու հրատարակութիւնը. — Նախագահը քննութիւն կը հրամայէ։

Ուաշինկթըն, 6 ապրիլ. — Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց նախարարը, հրատարակեց Լուիզիանայի նահանգին կառավարչին նամակները՝ բրիտանական այն բանակետղին համար որ կ'ըսեն թէ հաստատուած ըլլայ Շալմէթի մէջ՝ Նիւ-Օրլէնսի մօտ։ Այդ նամակները ի մէջ այլոց կը պարունակեն տեղական պաշտօնեայի մը այն յայտարարութիւնը թէ Շալմէթի մէջ ո՛չ բրիտանական զինուորական կայան կայ եւ ոչ ալ զինուոր կը հաւաքուի։ Կառավարիչը, սակայն, կը խօսի բրիտանական բանակին համար պարէնաւորման կայանի մը հաստատման ու պահպանման վրայ, եւ այդ գործը ապօրէն նկատելով կ'ուզէ գիտնալ թէ նախագահը ի՛նչ ընելու մտադիր է այդ մասին։ Կառավարիչը Մ. Նահանգաց ընդհանուր դատախազին կարծիքը ուզեր է։ Այս վերջինն ալ երկար պատասխան մը տալով յայտարարեր է թէ օրինաւոր կը գտնէ պատերազմիկներու պատերազմական պաշարի վաճառումը, սակայն ընդհանուր դատախազը վերջնական եզրակացութեան մը չի յանգիր։ Գլխաւոր լրագիրները այդ նամակները համառօտակի կը հրատարակեն, առանց բան մը աւելցնելու իրենց կողմէն։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՄԱՆՋՈՒՐԻԱ

Նոր եւ հին պայմանադրութիւններ. — Ռուսիոյ զիջողութիւններ. — Եւրոպական լրագիրներու կարծիքը։

Հեռագրական գործակալութիւնները, երէկ, ծանուցին թէ Մանջուրիոյ պայմանադրութիւնը ստորագրուած է Պեքինի ռուս դեսպան Պ. Լէսարի եւ Զինկ Իշխանին կողմէ։ Ինչպէս ծանուցինք, ստորագրուած պայմանադրութիւնը բաւական կը տարբերի նախապէս պատրաստուած պայմանագրութիւնէն։ Ռուսեւչինական նոր պայմանագրութեան գլխաւոր յօդուածներուն նայելով, Ռուսիա կը հաւանի բոլորովին պարպել Մանջուրիան. նաեւ այլ եւս չի պահանջեր որ հիւսիսային Չինաստանին մէջ բոլոր առանձնաշնորհումները իրեն միայն վերապահուին։ Եւրոպական լրագիրները կը կարծեն թէ Ռուսիա, պայմանագրութեան նախնական ծրագիրը փոխելով, մէկ քանի կէտերը ջնջելով եւ ուրիշներ ալ մեղմացնելով, որոնք կրնային մտահոգութիւն պատճառել շահագրգռուող միւս տէրութեանց, ապացուցանել ուզած է թէ փափաքող է Չինաստանի ամբողջութեան պահպանման։ Ուրեմն, կը յարեն եւրոպական թերթերը, Պետերսպուրկի դահլիճը խաղաղասէր նպատակով մը գործած է, թէեւ կարծողներ կան թէ անգլեւճապոնական դաշնակցութիւնը նպաստած է Ռուսիոյ այդ ընթացքին։ Ստորագրուած պայմանագրութիւնով Չին յանձն կ'առնէ իր զինուորներով պաշտպանել Մանջուրիոյ երկաթուղին։ Ասկէ կը հետեւի թէ Չին բաւական երաշխաւորութիւն տուած է իր խոստումը կատարելու, քանի որ անոր անցեալին մէջ գործելու եղանակը յայտնի է։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

Երկու տէրութեանց յարաբերութիւնները. — Անգլեւճապոնական դաշնադրութիւնը. — Հնդկական ովկիանոսը. — Ռուս լրագրի մը կարծիքը։

Պետերսպուրկ, 6 ապրիլ. — Նովոյէ ռուս լրագիրը վերջերս Ռուսիոյ եւ Անգլիոյ յարաբերութեանց վրայ խմբագրական մը հրատարակեց, որուն մէջ կ'ըսէ. — «Քանի որ Անգլիա եւ Ճապոն դժուարութիւններ յարուցին Ռուսիոյ ջանքերուն դէմ՝ Խաղաղական Ովկիանոսի եզերքներուն վրայ գործունէութեան կայան մը մը ունենալու համար, Ռուսիա ալ ստիպուած է իրեն համար դէպ ի Հնդկական Ովկիանոս ճամբայ մը բանալ Աֆղանիստանէն ու Պէլուճիստանէն։ Ռուսիա չի կրնար միշտ փակուած մնալ Սառուցեալ Ովկիանոսին եւ Աֆղանիստանի ու Պէլուճիստանի միջեւ. պէտք է որ միւս տէրութեանց չափ ազատ ըլլայ՝ կատարելու իր քաղաքակրթիչ պաշտօնը։ Աֆղանիստանի նման երկրի մը պէտք չէ թոյլ տրուի որ Ռուսիոյ թող չտայ Հնդկական Ովկիանոսին հասնելու եւ այդպէս Հնդկաստանի անմիջական դրացին ըլլալու։ Յայտնի բան մըն է թէ Ռուսիա շատ ջանացած է խաղաղութեամբ ապրելու Անգլիոյ հետ եւ անգլիական բազմաթիւ հրապարակագիրներ ջատագոված են Անգլիոյ եւ Ռուսիոյ միջեւ համաձայնութիւն մը, բայց պաշտօնական նախապաշարումները, աւանդական նախանձութիւնները միշտ խեղդած են բանականութեան ձայնը, եւ փոխանակ իրենց շահերը հաշտեցնել ջանալու, եւ համախորհուրդ՝ իրենց քաղաքակրթիչ դերը կատարելու կեդրոնական Ասիոյ մէջ, Անգլիա ու Ռուսիա միշտ իրարու դէմ անվստահութիւն եւ թշնամութիւն ցոյց տուած են։ Հետեւաբար, հիմա որ Ռուսիա Ֆրանսայի հետ իր համաձայնութեամբը, ինքզինքը պաշտպանած է Անգլիոյ ու Ճապոնի պատահական մէկ արարքին դէմ՝ Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ, պէտք է քննէ Հնդկական Ովկիանոսին վրայ չահաստան մը ունենալու խնդիրը՝ կեդրոնական Ասիոյ բերքերուն համար եւ այդ տեղը քաղաքակրթեալ երկրի մը վերածելու։ Արդ, ասիկա անկարելի է որքան ատեն որ Աֆղանները Հնդկական Ովկիանոսին ճամբան փակեն Ռուսիոյ առջեւ, վասն զի Ռուսիոյ ունեցած սիպերիական երկաթուղին եւ չինական նաւահանգիստները բաւական չեն բաւարարելու նպատակին, քանի որ ուրիշներու կողմէ կարելի է միշտ փակել ու պաշարել այդ նաւահանգիստները։»

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Հանրապետական կուսակցութիւնը. — Ջրանցքին օրինագիծը. — Նիքարակուայի ջրանցքին բանակցութիւնները. — Դրամական խնդիր մը Մեքսիկայի կառավարութեան հետ։

Ուաշինկթընէն Հէրալտի քաշուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ հանրապետական կուսակցութիւնը կը վախնայ որ եթէ Խորհրդարանը լուծուի, ջրանցքին օրինագիծը Ծերակոյտին կողմէ չքուէարկուած, երեսփոխանական ընտրութիւնները անպաստ ըլլան իրեն համար։ Ռուզվէլթ նախագահը կը փափաքի որ ներկայ նստաշրջանին մէջ ընդունուի ջրանցքին օրինագիծը, ըլլա՛յ Բանամա կամ Նիքարակուա։ Տէյլի Թէլէկրաֆի ուղղուած հեռագիր մըն ալ կը հաւաստէ թէ բանակցութիւնները լռելեայն աւարտած են մէկ կողմէ Մ. Նահանգաց եւ միւս կողմէ Նիքարակուայի եւ Քոսթա-Րիքայի միջեւ, դաշնագրութիւն մը կնքելու համար, որով Մ. Նահանգները կ'արտօնուին Նիքարակուայի ջրանցքը շինելու։ Այդ դաշնագրութիւնը պիտի ստորագրուի այս շաբթուան վերջը։ Սակայն Նիքարակուայէն Հէրալտի քաշուած ուրիշ հեռագրի մը համաձայն, Ուաշինկթընի արտաքին գործոց պաշտօնատունը առաջարկեր է Նիքարակուայի, բրոթոքոլի ծրագիր մը պատրաստել, որով Մ. Նահանգները միայն պարզ իրաւասութիւն մը չունենան ջրանցքի շրջակայքին վրայ, այլ կատարեալ վեհապետական իրաւունքներ։ Նիքարակուայի կառավարութիւնը թոյլ չի տար այդպիսի պայմաններ պարունակող դաշնագրութիւն մը կնքելու։

—Քալիֆորնիայի կաթոլիկ եկեղեցիին եւ Մեքսիքայի կառավարութեան միջեւ դրամական վէճ մը ծագեր է, որ մէկ միլիոն տոլարի շուրջը կը դառնայ։ Մեքսիկայի կառավարութիւնը Լա Հէի իրաւարարական ատեանին յանձներ է այս վէճը։

ՎԱՏԻԿԱՆ

Կարտինալներու ունկնդրութիւնը. — Պապին ընդունած նուէրները. — Վերջին շրջաբերականը կամ կտակը։

Լէոն ԺԳ. Պապը իր ներկայութեան ընդունեց կարտինալներու ժողովին անդամները, որոնք իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցին, պապութեան քսանըհինգամեակին առթիւ։ Լէոն ԺԳ. իբր պատասխան կարտինալ Օրէլիայի կողմէ կարդացուած ուղերձին, որ եւ է յայտարարութիւն չըրաւ, բայց երկարօրէն խօսակցեցաւ կարտինալներուն հետ եւ անոնց ցոյց տուաւ իր ընդունած բոլոր նուէրները եւ մանաւանդ Կօպլէնի օթոցները, որոնք ֆրանսական կառավարութեան կողմէ ղրկուած էին։ Պապը խօսեցաւ նաեւ իր վերջին շրջաբերականին վրայ եւ ըսաւ թէ կտակ մը պէտք է նկատել զայն։ Կարտինալները հաւանութիւն չյայտնելով այդ ակնարկութեան, Պապը պատասխանեց. — «Իննսուներեք տարեկան հասակին մէջ, բնական է որ մարդ իր կտակը պատրաստէ։ Երեք անգամ ըրած եմ այդ բանը եւ առաջինը, 1837ին, քոլերայի համաճարակին առթիւ։»

ՌՈՒՍԻԱ

Կաթոլիկ եպիսկոպոսի մը աքսորումը. — «Զազ» լրագրին պատմութիւնը. — Շամախիի երկրաշարժը։

Քրաքովիոյ Զազ լրագիրը հետեւեալ բացատրութիւնը կու տայ կաթոլիկ եպիսկոպոսի մը Վիլնայէն աքսորման պարագաներուն վրայ. — «Մոնսէնեօր Զվիէրովիչ այս օրերս Բեդրսպուրկ կանչուեցաւ հեռագրով, հովուական նամակի մը պատճառաւ, որուն մէջ եպիսկոպոսը կ'արգիլէր իր թեմականներուն, իրենց տղաքը օրթոտոքս վարժարանները ղրկել։ Կրօնական նախարարը առաջարկեց անոր իր եպիսկոպոսական աթոռէն հրաժարիլ իր կամքով։ Նաեւ խոստացուեցաւ վճարել իր ամբողջ տարեթոշակը, թոյլ տալով իրեն պաշտօնավարել, ո՛ւր որ ուզէ։ Մոնսէնեօր Զվիէրովիչ չընդունելով այս առաջարկը եւ Թվէր աքսորուեցաւ, տարեկան 2500 րուպլի թոշակով։»

—Ռուսիոյ պաշտօնաթերթը հրատարակեց, ապրիլ 7ին, Նիքոլա կայսեր Թիֆլիզայի Օպոլէնսքի իշխանին մէկ տեղեկագիրը Շամախիի երկրաշարժին եւ արկածեալներուն օգնելու համար ձեռք առնուած միջոցներուն վրայ։ Այդ տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ մեռեալներուն ճիշդ թիւն է հազար, որոնց 914ը՝ բուն իսկ Շամախիի եւ 89ը՝ գիւղերուն մէջ։

ԿԼԱՍԿՕՅԻ ԱՂԷՏԸ

Անուելի աղէտ մը Կլասկոյի մէջ. — Երեք հարիւր հոգի մեռած եւ բազմաթիւ վիրաւոր. — Անուելի տեսարան. — Աղէտին պատճառը։

Ինչպէս հեռագիր ծանոյց, անցեալ շաբաթ օր ծանր աղէտ մը պատահեցաւ Կլասկոյի Իպրոքս դաշտավայրին մէջ, ուր Ֆութպոլի միջազգային մրցում մը կազմակերպուած էր։ 60–70,000 հոգի կը հաշուուի ներկաներուն թիւը։ Աղէտը նախապէս կարծուածէն շատ աւելի ծանր է։ Աղէտին բուն պատճառն է բարձրաւանդակներէն մէկուն փլուզումը։ Մրցումին սկզբնաւորութեան ատեն, ամբոխը խորտակած էր այն պատնէշները, որոնք հանդիսականներու տեղը կը բաժնէին խաղացողներու սահմանուած շրջափակէն։ Խաղը ընդմիջուեցաւ, որով հեծեալ ու հետեւակ ոստիկանները շրջափակէն դուրս հանեցին ներս խուժողները։ Այս վերջինները ետ մղուելով հանդիսականներուն վրայ կ'իյնային, այնպէս որ առաջին կարգին վրայ նստողները սկսան բողոքել, նարինջ եւ ուրիշ բաներ նետելով անոնց գլխուն։ Յանկարծ ամենաբարձր բարձրաւանդակին մէկ մասը, 20–25 մէթր երկայնութեան վրայ փլաւ, ու վրան գտնուողները վար ինկան 10 մէթր բարձրութենէ մը, փայտէ եւ երկաթէ գերաններու հետ խառնուած։ Այս փլուզումը անուելի հետեւանքներ ունեցաւ. բարձրաւանդակին անվնաս մնացած մասին վրայ եւ անոր տակ գտնուող անձերուն մէջ այնպիսի խուճապ մը ինկաւ որ ամէն ոք փախչիլ կը փորձէր։ Սկզբան, ո՛չ ոք մտաբերեց օգնութեան հասնիլ այն տարաբաղդներուն, որոնք կործանած բարձրաւանդակին փլատակներուն տակ մնացած էին մեռած, վիրաւոր ու կէս մը ջախջախուած։ Քիչ յետոյ, ամէն ոք իր պաղարիւնութիւնը գտնելով օգնութեան հասաւ արկածեալներուն։ Սկզբան 300 մեռեալ եւ 100ի չափ վիրաւոր հաշուուեցաւ։ Այնքան ստուար բազմութիւն մը կար որ նախ անմիջապէս անցաւ աղէտը, այնպէս որ հանդիսականներէն շատերը կարեւորութիւն չընծայեցին, երբ քանի մը վիրաւորներ կը փոխադրէին մրցումին վայրէն, որ շարունակուեցաւ կարգաւոր մասնախումբին որոշումով։ Ականատեսները կը պատմեն թէ աղէտին վայրը անուելի տեսարան մը կը պարզէր, պատերազմի ճշմարիտ դաշտ մը, ուր օգնականներուն եւ վիրաւորներուն հառաչանքները մէկ կողմէ եւ եռանդագին ծափահարութիւնները միւս կողմէ, կատաղի խառնուած աղմուկ մը կը ձեւացնէին։ Վիրաւորներէն տասներկու հոգի մեռան, հարիւր իննսուն հիւանդանոցները փոխադրուեցան, իսկ հարիւրի չափ ալ իրենց տուները տարուեցան։ Վիրաւորներէն վաթսունին կեանքը վտանգի մէջ է։ Աղէտին սկզբնապատճառը կը վերագրուի բարձրաւանդակի յառաջամասին չափազանց ծանրաբեռնման, որուն չէին կրցեր դիմադրել երկաթէ կապերը։

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.— Կիւմիւշխանէի կառավարիչ անուանուեցաւ Ամարէի կառավարիչ Հիւսնի պէյ, որուն յաջորդեց Կիւմիւշխանէի կառավարիչ Իպրահիմ Մուխլիս պէյ։

—Սըվազի նահանգին Հաւզա գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Սուրուճի (Հալէպ) գայմագամ Ապտիւրրահման Նաիլի էֆ., որուն յաջորդեց Գարաքիլիսէի նախորդ գայմագամ Իպրահիմ Նէճաթի էֆ.։

—Միւթէմալիզի աստիճան տրուեցաւ փաստաբան Սէլանիկլի Իսմայիլ պէյի։

—Գոնեայի նահանգին Պէյշէհիր գաւառակին նաիպ անուանուեցաւ Աքսէրայի նաիպ Ալաէտտին էֆ.։ Էրզրումի նահանգին Բէյպուրթ գաւառակին նաիպ անուանուեցաւ Օրտուի նաիպ Հաֆըզ Սիւլէյման էֆ.։ Գասթէմունիի նահանգին Ինէպոլը գաւառակին նաիպ անուանուեցաւ Գարաճասու նախորդ նաիպ Հասան Ֆէհմի էֆ.։ Սըվազի նահանգին Պինպողա Համիտ գաւառակին նաիպ անուանուեցաւ Հաֆիզի նախորդ նաիպ Օսման էֆ.։ Իզմիրի գաւառին Գամարա գաւառակին նաիպ անուանուեցաւ Գուլի նախորդ նաիպ Մէհմէտ Րիֆաթ էֆ.։ Պիղայի գաւառին Այվաճըք գաւառակին նաիպ անուանուեցաւ Անամուրի նախկին նաիպ Ալի Ղալիպ էֆ.։

—Առաջին կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ հեծելազօրքերու Ֆերիգ Շիւքրի փաշայի։ Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Սկիւպի սերպիական ընդհանուր հիւպատոս Պ. Միլոսաք Յորթովիչի։ Երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Համպուրկ–Ամերիքա Լինէ Ընկերութեան Բրէնսէս Վիքթորիա Լուիզ շոգենաւին հրամանատար Պ. Ռուպէր Սուարմանի։

ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ.— Ինչպէս ծանուցինք, բոլոր նախարարները, կրօնական, քաղաքային ու զինուորական բարձրաստիճան պաշտօնատարները, հպատակ հասարակութեանց հոգեւոր պետերը եւ օտար դեսպանատանց առաջին թարգմանները, երէկ, կայս. պալատ երթալով, Մուհարրէմի առթիւ իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցին եւ արժանացան կայս. մեծարանաց։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՃԱՊՈՆ.— Ճապոնական նաւաբաժին մը, որ ծովակալի մը հրամանատարութեամբ [illegible] կը գտնուի, մօտերս Պիրէոն պիտի այցելէ։ Ծովակալը ու սպաները Աթէնք երթալով Եորկիոս Թագաւորին պիտի ներկայանան։ Ճաբոնական նաւաբաժինը յետոյ պիտի այցելէ օսմ. նաւահանգիստները։ Ճաբոնցի ծովակալը Կ. Պոլիս գալով իր յարգանքները, ինչպէս նաեւ Ճաբոնի կայսեր ինքնագիր մէկ նամակը պիտի մատուցանէ յոտս կայս. Գահոյից։ Այդ այցելութենէն ետքը Ճաբոնի կառավարութիւնը մտադիր է դեսպանութիւն մը հաստատել Կ. Պոլսոյ մէջ։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ.— Թախիտրոմոս հետեւեալը կը գրէ.—«Թէ՛ օսմ. եւ թէ օտար լրագիրները գոհունակութեամբ կը ծանուցանեն Թուրքիոյ եւ Յունաստանի միջեւ տիրող բարեկամական յարաբերութիւնները՝ որոնք օր օրի աւելի զօրաւոր համգամանք մը կը ստանան։ Չկայ անհատ մը որ երկու կողմի փոխադարձ շահերը երաշխաւորող բարեկամական այդ յարաբերութեանց օր օրի զօրանալը տեսնելով չուրախանայ։ Մենք ալ մասնակցելով ընդհանուր գոհունակութեան, միջնորդ մը կ'ըլլանք հռչակելու բոլոր Հելլէնացիներուն այդ առթիւ զգացած ուրախութիւնը, եւ կը մաղթենք որ բարեկամական այդ յարաբերութիւնները յաւիտեան տեւեն եւ աւելի ամրապնդուին։»

ՔԵԱՄԻԼ ՓԱՇԱ.— Այտընի կուսակալ Քեամիլ փաշա, որ քանի մը օրէ ի վեր հիւանդ էր, բոլորովին ապաքիներ է։

ՕԼՏԷՆՊՈՒՐԿԻ դուքսին Լէզաճ զբօսանաւը, երէկ, կէսօրէն երեք ժամ առաջ, Տարտանէլէն անցեր է։ Օսմ. ամրոցները թնդանօթ արձակեր են։ Տեղւոյն աւստրիական փոխ-հիւպատոսը զբօսանաւը երթալով, իր յարգանքները մատուցեր է մեծ դուքսին։

ՇՈՒԷՏ–ՆՈՐՎԷԿԻՈՅ դեսպանը, առջի իրիկունը, սեղան մը եւ երեկոյթ մը տըւաւ, որուն ներկայ գտնուեցաւ դեսպանական մարմինը։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ թիւնէլին վարչութիւնը, անցեալները՝ պատահած արկածէն ի վեր, միջոցներ ձեռք առաւ, այդ կարգի ցաւալի դէպքերու տեղի չտալու համար։ Առջեւի վակոնին մուտքին համար փոխանակ շղթայի, փայտէ դուռ մը շինել տուաւ։

ԱՐՏԱՔՍՈՒՄ.— Աղեքսանդրիոյ ֆրանսական հիւպատոսը երկրէն դուրս հանել տուեր է Թաբիէ անուն մարդ մը, ֆրանսական իշխանութեանց դէմ հրատարակութիւններ եւ այլն ըրած ըլլալուն համար։ Թաբիէ, անցեալ շաբթու, ձերբակալուեր ու խառն դատարանին բանտը դրուեր է եւ քանի մը օր յետոյ Մարսիլիա ղրկուեր է Սակալիեն շոգենաւով։ Թաբիէ արտօնուեր է ընտանիքը հետը տանելու. նաեւ ճամբայ ելլելէ առաջ, հիւպատոսարանին գաւասի մը հսկողութեամբ, առժամաբար բանտէն ելեր է՝ անձնական գործերը կարգադրելու համար։ Մօնիթէօռ կ'ըսէ թէ Թաբիէ երբեմն Կ. Պոլսոյ մէջ ալ շահատակութիւններ ըրած էր։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ դեսպան Պ. Լահովարի, երէկ առտու, այցելութիւն տուաւ Աւստրիոյ դեսպանին։

ԱՆԱԳԻ գինը նորէն բարձրացաւ եւրոպական հրապարակներուն վրայ։

ՍԵՒ ԼԵՐԱՆ իշխանին Թիմսահ զբօսանաւը, քիչ օրէն, Պոլսոյ նաւահանգիստը պիտի գայ՝ Թէրսանէի մէջ նորոգուելու։

ԾՈՎԱՅԻՆ նախարարութիւնը ստորագրեց այն պայմանագրութիւնը, որով Ասար Թէվֆիք մարտանաւը պիտի նորոգուի Բիլի նաւագործարաններուն մէջ եւ պիտի սպառազինուի Քրուփի թնդանօթներով։ Ծովային նախարարութեան ճարտարագէտները պիտի հսկեն շինութեան վրայ։

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԷՆ կը հեռագրեն թէ Ահմէտ անուն աւազակ մը ու ընկերները որոնք ի բացակայութեան մահուան դատապարտուած էին եւ փախստական կը թափառէին, ձերբակալուեր են։

ՌՈՒՍ հնագէտներու յանձնախումբ մը, որուն նախագահն է Պ. Մար, մօտերս Երուսաղէմ պիտի ուղեւորի։ Բեդերսպուրկի համալսարանը երկու հազար րուպլի յատկացուցած է այդ յանձնաժողովին եւ հնագիտական Ընկերութեան արեւելեան ճիւղն ալ՝ չորս հարիւր քան։

ԲԵՐԱՅԻ մէջ նոր փողոց մը պիտի բացուի եւ Մեծ Փողոցը պիտի միացնէ Եէշիլ ու Պայրամ փողոցներուն։ Այդ փողոցը Մեծ Փողոցին վրայ պիտի բացուի Սէրքլ տ'Օրիանի եւ Օտէօն թատրոնին մէջտեղէն։ Հիմա վար կ'առնուին՝ Բոմէնտինկէրի հին վաճառատան եւեւի փոքր շէնքերը, որոնց տէրերը թէ՛ անոնցմէ եւ թէ անոնց գետիններէն կը հրաժարին, Սէրքլը տ'Օրիանի եալին գնուած ընդարձակ գետնին (նախկին Ժարտէն տէ Ֆլէօր) արժէքը բարձրացնելու։ Այդ գետինը շէնքերով պաշարուած էր եւ փողոցին վրայ ելք չունէր։ Այդ ծրագրին գործադրութեամբը նաեւ անցք մը պիտի բացուի Սաղ եւ Սաքըզ–Աղաճ փողոցներուն միջեւ։

ԴԱՅԵԱԿՆԵՐԸ.— Ինչպէս յայտնի է, Կիւլխանէի մէջ դայեակներու դասարան մը կայ, ուր այդ ասպարէզը մտնել ուզող կիները կը դիմեն եւ որոշ շրջան մը անցնելէ ետքը վկայական կը ստանան։ Արդ, նկատելով որ մինչեւ հիմա հասած դայեակներու թիւը անբաւական է, եւ մանաւանդ գաւառներուն համար մեծ պէտք կայ, որոշուեցաւ բժշկական վարժարանի քաղաքային ճիւղին մէջ ալ դայեակներու դասարան մը հաստատել։ Ուսանողուհիներու ընդունելութիւնը արդէն սկսած է։

ՀԱՆԳՍՏԵԱՆ Թոշակի սնտուկին վարչական Խորհրդին մէջ բժիշկ անդամ մըն ալ պիտի գտնուի, որպէսզի հարկ չըլլայ հանգստեան կոչուիլ ուզող պաշտօնեաներուն համար ներկայացուած տեղեկագիրները բժշկական քաղաքային Խորհուրդին ղրկելու։

ՄԷՏԻՆԷԻ մէջ հիւանդանոց մը պիտի հաստատուի, որուն համար 400,000 ղրուշէ աւելի ծախք հաշուուած է։

ՈՒԽՏԱՒՈՐՆԵՐԸ.— Ճիտտէէն մինչեւ հիմա 27,236 ուխտաւորներ ճամբայ ելած են, որոնց 826ը դէպ ի Գամարան, 8136ը՝ Հնդկաստան, 9682ը՝ Եանպու, 2372ը՝ Կ. Պոլիս, 5815ը՝ Ռուսիա եւ 405ը՝ Եգիպտոս։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ նախարարութիւնը որոշեց կալի եւ հնձելու մէկմէկ մեքենայ ղրկել Գարթալի գաւառակը, որպէսզի երկրագործութիւնը նոր դրութեան համաձայն կատարուի։ Այդ առթիւ հրահանգ խնդրեց ձեռնհաս պաշտօնարանէն որ նախապէս ուզեց դիմել թէ այդ մեքենաներուն փոխարժէքը՝ [illegible] ինչ եղանակով պիտի հատուցուի։

ԳԱՐԹԱԼԻ գայմագամ Սիւլէյման Զէքի պէյ, որ ժամանակէ մը ի վեր հիւանդ էր, երէկ առտու մեռաւ։

ՊԱՐՍԻՑ դեսպանը, երէկ գիշեր, հացկերոյթ մը տուաւ, որուն ներկայ գտնուեցան Աւստրիոյ, Անգլիոյ, Ֆրանսայի, Իտալիոյ, Շուէտի, Ամերիկայի, Սերպիոյ, Սեւ Լերան ու Հոլանտայի դեսպանները, պուլկարական գործակատարը եւ այլն։ Սեղանը ժամ 9ին սկսաւ ու երկու ժամ տեւեց։

ՏՈՒՐԱՃԻ նախորդ կառավարիչ Մէհմէտ Րիզա փաշա հանգստեան կոչուեցաւ 3000 ղրուշ ամսաթոշակով։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ Բրէնսէս Լուիզ Վիքթորիա զբօսանաւը, երէկ, Տրապիզոն ժամաներ է։

—Թէրապիա զբօսանաւն ալ, երէկ առտու, Օտեսա ուղեւորեցաւ։

ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱՅ.— Ալաշէհրի մէջ Հաճի Վասիլ անուն մարդ մը կայ եղեր՝ հարիւր տասնըվեց տարեկան եւ կատարելապէս քաջառողջ։ Այդ ծերունին ամէն իրիկուն կէս օխայէն աւելի օղի կը խմէ եղեր։

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ.— Պաշտօնական յայտարարութիւն մը կը ծանուցանէ թէ Գանտիլլի ու Գուզկունճուքի մէջ [illegible] Անտրէա ու Եղբայրք Բրիաքօ մարտ 28էն սկսեալ սնանկ հռչակուած են։ Առեւտրական երկրորդ դատարանին անդամներէն Րիզա պէյ ժիւժ-գոմիսէր կարգուած է եւ փաստաբան Սէլիմ Հիւսնի ու Եորտանաքի Խարալամպոս էֆ.ներն ալ առժամեայ սէնտիք։

ԱՆԳԼԻՈՅ դեսպանատունը ծանոյց Բ. Դրան թէ՝ Երուսաղէմի անգլիական հիւպատոսարանին գործերը առժամաբար պիտի վարէ Հայֆայի հիւպատոսը եւ թէ Հայֆայի փոխ-հիւպատոս կարգուած է նոյն հիւպատոսարանին թարգման Եմին Ապուխնուր էֆ.։

ԻԶՄԻՐԷՆ կը գրեն թէ Այտընի նահանգին մէջ հունձքերը թէ՛ այս տարի լաւ պիտի ըլլան եւ թէ առատ։

ԲԷՆՏԻՐԻԻ մէջ կարմրախտէ երեք դէպքեր պատահած ըլլալով, տեղւոյն վարժարանները տասներկու օր պիտի փակուին,

ԱՐՄՏԻՔԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ.— Առջի օրը, Կ. Պոլսոյ հրապարակին վրայ բաւական [illegible] ցորեն ծախուեցաւ, բայց գիները անփոփոխ մնացին։ Երէկ Անատոլուէն 10,000 քիլէ ցորեն բերուեցաւ Կ. Պոլիս։

ՑԱՒԱԼԻ ԱՐԿԱԾ ՄԸ.— Շիրքէթի Խայրիէի 32 թիւ շոգենաւը, երէկ ժամ 4½ին, կամուրջին Սկիւտարի նաւամատոյցը մօտեցած ատեն, Շապան անուն նաւաստի մը ոտքը նաւամատոյցին ու շոգենաւին մէջտեղը մնալով՝ ձախ ծունկէն մինչեւ վար ամբողջ սրունքը ճմլուեցաւ։ Շապան անմիջապէս Շիրքէթի վարչութեան գրասենեակը տարուելով, բժշկական քննութիւն մը կատարուեցաւ. ոսկորները բոլորովին կոտրած եւ ջիղերն ալ ճմլուած էին, հետեւաբար սրունքին վնասուած մասը կտրուեցաւ եւ Շապան գերմանական հիւանդանոցը ղրկուեցաւ։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ ՄԸ.— Սանթա Մարիա եկեղեցւոյն մեծաւոր քահանան իմաց տըւաւ ոստիկանութեան թէ երէկ առտու եկեղեցիէն իր սենեակը վերադառնալուն՝ տեսեր է որ դրամարկղէն 360 ոսկի, 50 մէճիտիէ եւ 25 ոսկինոց երկու [illegible] գողցուած են։ Ոստիկանութիւնը քննութիւն կատարեց եւ տեսաւ թէ դուռին գող մտած ըլլալու հետք մը չկայ եւ թէ դրամարկղին վրայ ալ ճիգման նշան մը չերեւար. նաեւ դրամարկղին մէջ գտնուած ուրիշ դրամներ ալ գողցուած չէին։ Քահանան ըսաւ թէ եկեղեցի գացած ատեն սենեակը կղպած ու բանալին վրան առած էր եւ թէ երկրորդ բանալի մըն ալ իրեն օգնական քահանային քով կը գտնուէր, բայց անկէ չէր կասկածեր։ Քահանան ըսաւ նաեւ թէ քանի մը օրէ ի վեր կասկածելի մարդ մը կը թափառէր այդ կողմերը։ Դրամարկղին մէջ գտնուած բոլոր դրամները եկեղեցիին կը վերաբերին։ Ոստիկանութիւնը առաջ կը տանի քննութիւնները։

ՕԺԻՏԻՆ ԴՐԱՄԸ.— Անցեալ գիշեր Գումգաբուի կողմը Ճիվանի անուն մարդ մը [illegible] վիճակի մէջ գտնուելով, զինով կարծուած ու թաղապետական հիւանդանոցը տարուած էր, ուր հետեւեալ օրը մեռաւ։ Ոստիկանութիւնը կասկածելով, զննութիւն կատարել տուաւ, ուրկէ հաստատուեցաւ թէ Ճիվանի գլուխէն ստացած վէրքի մը հետեւանքով մեռած է։ Ճիվանի՝ Լուքիա անուն աղջկան մը նշանուած էր. այդ աղջիկը Բոչօ անուն մարդու մը կնոջ՝ Տէսբինայի յանձնուած էր, վասն զի հայրը՝ անգլիացի, մեռած ըլլալով որբ մնացած էր եւ անգլիական հիւպատոսարանը ամսական վեց մէճիտիէ կը վճարէր։ Տէսբինա քանի մը օր առաջ հինգ ոսկի առած էր հիւպատոսարանէն՝ իբրեւ օժիտի դրամ, բայց այդ կնոջ էրիկը՝ Բոչօ, որ պարապ կը պտտէր, կերած էր այդ դրամը։ Այդ պատճառաւ Ճիվանի անոնց հետ կռուած ըլլալով Տէսբինա, Բոչօ եւ իրենց դրացինները՝ Ժոզէֆ ու Աբոսթոլ գաւազանով ծեծած էին Ճիվանին ու գլուխէն վիրաւորած։ Այդ չորսն ալ ձերբակալուեցան։

SANTAL MIDY

Ատենօք մեծ քանակութեամբ բեւեկնախէժ կը ներածուէր Ֆրանսա, այսօր բոլորովին ինկած է այդ առեւտուրը, որովհետեւ Սանդալ Միտին 48 ժամուան մէջ կը բուժէ այն հիւանդութիւնները, որոնք շաբաթներով եւ ամիսներով պէտք է դարմանուէին բեւեկնախէժի եւ ուրիշ զօրաւոր հեղուկներու միջոցաւ։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Րումէլիի Երկաթուղիի պարտաթուղթերու 1902 ապրիլ 1ի 193րդ վիճակահանութեան մէջ Օսմ. Պանքային կողմէ շրջաբերութեան հանուած բրոմէսներէն հետեւեալ թիւերը շահած են.—

Թիւ	100,010	Ֆր.	1000
«	1,420,346	«	«
«	389,326	«	400
«	389,328	«	«
«	1,420,347	«	«
«	1,571,239	«	«
«	1,571,240	«	«

Ազգային Լուրեր

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԻ ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՆԻՍՏԸ

Խառն Ժողովը գումարուեցաւ այսօր, Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին։ Ներկայ էին կրօնական Ժողովէն՝ Տ. Գրիգորիս եպիսկոպոս Ցուլհանճեան, Տ. Վահրամ եպիսկոպոս Մանկունի, Տ. Գաբրիէլ եպիսկոպոս Ճէվահիրճեան, Տ. Կարապետ Ա. քահանայ Սեթեան, Տ. Գաբրիէլ Ա. քահանայ Խանճեան, իսկ Տ. Կարապետ Ա. քահանայ Սամուէլեան հիւանդութեան պատճառաւ բացակայ էր։ Քաղաքական Ժողովէն՝ Տիգրան էֆ. Եուսուֆեան, Գրիգոր էֆ. Խորեան, Տիգրան էֆ. Տ. Ներսէսեան, Մկրտիչ էֆ. Ասատեան։ Ժողովը նախապէս զբաղեցաւ Կիլիկիոյ կաթողիկոսական ընտրութեան խնդրով եւ այս մասին կարգ մը խորհրդակցութիւններ կատարեց ընտրական գործողութեանց նկատմամբ։ Ժողովին ներկայացաւ նաեւ Տ. Վահան Ծ. վարդապետ Ցակոբեան, եւ բերանացի հարկ եղած բացատրութիւնները տուաւ Բաղէշի առաջնորդական պաշտօնէն հրաժարման նկատմամբ. Ժողովը լսելէ յետոյ յիշեալ եկեղեցականին տուած բացատրութիւնները, հարկ տեսաւ ընդունիլ անոր հրաժարականը եւ ուրիշ վիճակ մը ղրկել, որուն համար ինքն ալ հաճութիւն տուաւ։ Ժողովը զբաղեցաւ նաեւ օրակարգին վրայ գտնուած կարգ մը խնդիրներով, որոնց խորհրդակցութիւնները դեռ կը շարունակուէին, լրագրոյս մամուլը դրուած պահուն։

Պանտրմայէն կը գրեն մեզ մարտ 11 թուով. «Էտինճիքէն հաղորդուած եւ հանրօգուտ Թերթիդ մօտաւոր թուով հրատարակուած յօդուածի մը մէջ, տեղւոյն Թաղականութեան եւ վարժարանի ուսուցչին՝ Պայեանի դէմ, կարգ մը ամբաստանութիւններ կային։ Նախորդ Թաղ. Խորհուրդի Ատենապետը, էտինճիքցի միակ հակառակորդը Պայեանի, գանձապետն ալ կը գրգռէ անոր դէմ, եւ իրենց միւս պաշտօնակիցներուն հրաժարելէն օգուտ քաղելով, [illegible] մէջ՝ յիշեալ ուսուցչին թոշակէն մէկ ոսկի զեղչել կ'որոշեն։ Ժողովուրդը կը զայրանայ եւ Պայեան կը պահանջէ իր հրաժարեցման պաշտօնագիրը։ Տեղապահը կ'երթայ, նոր Թաղականութիւն կը կազմէ, ծանօթ ատենապետը նորէն ալ ատենապետ կարգելով եւ ընդհանուր փափաքին համակերպելով՝ կը հրամայէ, նոր որոշումով մը նոյն ապօրէն որոշումը եղծանել եւ նախկին թոշակը վերահաստատել։ Բայց նոր որոշումը նիստէ նիստ կը յետաձգուի. հակառակորդները հանրագրութեան դիմած են՝ զեղչելի գումարով երաժիշտ դասատու մը բերելու նպատակով մը, բայց այս հնարքը ի դերեւ կ'ելլէ եւ նոր որոշումը կ'արձանագրուի։ Հիմա ալ կը ջանան համոզել ժողովուրդը որ, Թաղականութեան կողմնակցութիւնն ու Պայեանի ապերախտութիւնը միանգամայն պատժելու համար, դպրոցական թոշակ չվճարեն։ Արդեօք պարտազանցութի՞ւն թէ իր պարտականութենէն աւելին կատարել կը նշանակէ ուսանողներու քաջալերութեան համար մեծ ու փոքր զոհողութիւններ ընել իր աղքատիկ քսակէն։ Պարտազանցութի՞ւն է իր հանգիստն ու առողջութիւնն անգամ հիմնական լուրջ կրթութեան մը նպաստակին զոհել եւ առաջարկուած ուրիշ լաւ պաշտօնները մերժել։ Եւ որովհետեւ խնդիրը պարզապէս իր արժանապատուութեան շուրջը կը դառնայ, Պայեան չա՛տ մեծ իրաւունք ունի [illegible] մը անգամ չը զոհելու ո՛չ իբր զեղչ, ո՛չ ալ իբր նուէր։ Բայց իրենք ալ, այո՛, պէտք են իրենց ջանքերը շարունակելու, եւ չա՛տ կարելի է թէ, ժողովուրդն ալ միամտաբար անոնց կոյր կիրքին կամ դրամի սիրոյն զոհէ իր իրական շահերը։ Բայց ո՞վ է յանցաւորը. ո՞վ է վնասողը։—Անշուշտ ո՛չ Թաղականութիւն եւ ո՛չ Պայեան։ Իրենց վրայ ծանրանալիք պատասխանատուութեան գինը սա՛ միայն ըրած պիտի ըլլայ Պայեանի որ, միանգամ ընդ միշտ ազատի՝ իրենց չորս ու կէս ոսկիին պատճառած խռովութիւններուն անտանելի ծանրութենէն, զոր շատոնց թօթափած կ'ըլլար անտարակոյս, եթէ աշակերտներու սէրը եւ շատերու համակրալից թախանձանքները չստիպէին զինքը համբերելու, մինչեւ առաջիկայ շրջան։ Վերջապէս, այդ հակառակորդները պէտք է խորհին թէ, ուսուցիչ մը, մանաւանդ բարեբարոյ եւ անկեղծ ուսուցիչ՝ վրէժ լուծելը, իրենց կարծածին չափ չի կրնար բարձրացնել իրենց պատիւը, այլ ընդհակառակը... երբ մանաւանդ ապօրէն միջոցներ ալ ձեռք կ'առնուին, մինչ ուսուցիչ մը հրաժարեցնելէ աւելի դիւրին բան չկայ, բաւական է որ մարդ կրթական գործին վնասելէ սոսկում չզգայ»։

—Բողոքական ազգայինները կարեւոր կորուստ մը ունեցան, մահուամբ պատուելի Աստուրեանի, որ վախճանեցաւ այս առտու ժամ 10ին։ Հանգուցեալը բողոքական պատուելիներու երէցագոյնն էր եւ 30 տարիէ ի վեր կը պաշտօնավարէր։ Բնիկ Այնթապցի եւ ճիշդ 60 տարեկան էր։ Իր մահուամբ բողոքականները միմիակ ձեռնադրեալ պատուելի մը կ'ունենան Պոլսոյ մէջ, այն է Պատուելի [illegible]։ Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի յառաջիկայ կիրակի օր, ժամը 8ին, Պօյաճըգիւղի մէջ։

—Գաւառական որբանոցներու երկամսեայ թոշակները ղրկուեցան երէկ, Պատրիարքարանի կողմէ։

—Իզմիրի Ս. Լուսաւորչեան Հիւանդանոցի հարիւրամեայ յոբելեանին առթիւ, Ս. Պատրիարքը կոնդակ մը պատրաստած է, որ այսօր կը ղրկուի Կարգադիր Մասնախումբին Նախագահ Տ. Մելքիսեդեկ արքեպիսկոպոսին։

—Մայր եկեղեցիի Թաղ. Խորհուրդը, մէկ քանի կտակներու համար իրմէ եղած պահանջումներուն կը պատասխանէ թէ, Վարչութեան որոշումով, այդ կտակները զեղչուած են ժամանակին, հետեւաբար այդ հաշուէն որ եւ է պարտք չունի։

ՄՈՒՇԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿՑԷՆ

ՄՈՒՇ, 12 Մարտ

Ս. Կարապետի վանքին վանահայրական Փոխանորդ՝ Տ. Վարդան վարդապետ Ցակոբեան որ ամիս ու կէսէ ի վեր՝ նուիրակութեան ելած էր դաշտին Արեւելեան գիւղերը՝ ըստ վաղեմի սովորութեան յանուն Ս. Կարապետի պտղի հաւաքելու, եւ իր պաշտօնը աւարտելով քաղաքս եկած էր երկու շաբաթ առաջ՝ այս անգամ վերադարձաւ վանքը։ Գոհունակութեամբ կ'իմանանք որ դաշտի բարեպաշտ եւ եկեղեցասէր ժողովուրդը՝ չնայելով իր աղքատութեան՝ առատաձեռն գտնուած է իր պարենական պտուղներով ու ողորմութեամբ։ Ժողովուրդը, որ հին ատեններէ ի վեր սրտագին փարում մը ունեցած է դէպ ի տաճարային հաստատութիւնները, մենաստանները, մանաւանդ դէպ Մշոյ մայրավանքը՝ իսկի անտարբեր չէ գտնուած, երբ Ս. Կարապետի վանքը նիւթական արգահատելի չքաւորութեան մէջ տեսեր է եւ կոչում եղեր է իր մըշտանուէր զգացումներուն։ Անկէ տասնեակ մը տարի առաջ, հովիւներու դատապարտելի անտարբերութենէն՝ վանքին գոմը հրոյ ճարակ եղած եւ 6–700 ոչխարներ խեղդուած էին։ Ս. Կարապետի հարեւան բոլոր ժողովուրդը սաստիկ յուզուեցաւ, եւ երբ կոչում եղաւ ու վարդապետները գիւղեր իջան՝ կորսուած ոչխարներու կըրկինը նուիրեց, որպէս զի վանքին պատուական արօտատեղիները զուրկ չմնան ոչխարներու հօտերէն ու թացանը չպակսի պատմական վանքի առատատուր մառանէն, ուրկէ անխտիր կը կերակրուին ազգի ազգի հիւրեր, այցելուներ, կարօտներ եւն.։

Այս անգամի նուիրակութեան արդիւնքը՝ հացահատիկ, մատաղ եւն., որ պարկեշտ բան մըն է, պիտի յատկացուի վճարելու եղած զանազան պարտքերը։ Կը յուսանք որ վանահայրական Փոխանորդ Հայրսուրբը եւ Միաբանութիւնը պէտք եղած ուշադրութիւնը պիտի նուիրեն վանքին եկեւմուտքը պահանջուած կանոնաւորութեան ներքեւ դնելու, խղճամիտ եւ ուղիղ մատակարարութեամբ, որ միակ միջոցը պիտի ըլլայ վանքի նիւթական բարգաւաճման։

Բայց Ս. Կարապետի դժբաղդութիւնը միայն պարտքերը չեն, այլ գլխաւորապէս տաճարներու եւ շինութեանց խարխլած եւ քայքայուած վիճակը, որ կէս աւերակի երեւոյթ մը տուած է դարաւոր այդ հաստատութեան։ Նորոգութիւնը, ահա այս է ամէնէն կարեւոր խնդիրը, որ կը ճնշէ ամենուն սիրտերը։

Անցեալ տարի, Վան. Փոխանորդ Հայրը եւ միաբանութիւնը ձեռնարկեցին գմբէթներու նորոգութեանց ու մասնակի կարկտաններ եղան զանգակատան, Ս. Գերեզմանի եւ Ս. Ստեփաննոսի գմբէթներուն։ Տաճարին յետսակողմը՝ մինչեւ որմին արտաքին մասը, որ չա՛տ ծանր կերպով խարխլած էր՝ նորոգուեցաւ։ Բայց նոյն իսկ Տաճարը շատ կարեւոր նորոգութիւններու անմիջական պէտքն ունի. նաեւ Ս. Գէորգայ, Ս. Աստուածածնայ հոյակապ վկայարանները, Տաճարին մէջ տեղի կիսատ գմբէթը եւլն.։ Ասոնցմէ զատ՝ հին դպրոցը, արեւելեան, արեւմտեան եւ հիւսիսային շարքերու բազմաթիւ սենեակները եւ Տ. Մամբրէ Սրբազանի հիմնած կիսաշէն–հոյակապ վարժարանը եւլն.։ Առաջիկայ գարնան մեծաքանակ կիր պատրաստուած է։ Պիտի սկսուի աղիւսի պատրաստութեան ալ, եթէ արտաքին–դրամական նպաստներ հասնին։ Ս. Կարապետ, իբրեւ ամէնէն ուխտելի մէկ սրբավայրը՝ Դրախտ–Պինկէօլի սրտին վրայ՝ հեռաւոր, մօտաւոր հայ հաւատացեալներէն անհուն երկիւղածութեամբ պաշտուած այս մայր–մենաստանը արդեօք բոլորովին մոռցուեցա՞ւ, ու չմնա՞ց ոսկի սիրտ մը երկիւղած, առատաձեռն սիրտ մը հայ ունեւորին, դրամատէրին, համբայնի, որ նիւթական նուէրներով սատար կանգնէր նորոգութեան, որ ինչքան ուշանայ, ա՛յնքան կ'ընդարձակէ քայքայումները, խարխլութիւնն ու աւերը չէն ու պայծառ վանքին մէջ։

Նպաստամատոյցը թո՛ղ չըլլայ միմիայն մեծատուններէն, որովհետեւ անոնցմէ շատերը, թերեւս մեր համեստ թերթերն ալ չեն կարդար։ Թո՛ղ ըլլայ ունեւոր մը շատ համեստ, շա՛տ պարկեշտ, Տէր կամ Տիկին, ծերուկ կամ պառաւ՝ ու նուիրէ իր լուման անմոռանալի բարեգործութեան յիշատակ կամ արձանագիր մը թողլով հոն՝ Սուրբ Կարապետի Տաճարին մէջ։ Ասով ոչ միայն պիտի խնդայ իր հոգին, այլ հազարաւոր հոգիներ ալ։

Այսօրուան Հեռագիրներ

(Աժանս տը Քոնսթանթինոբլ)

ՎԻԷՆՆԱ, 10 ապրիլ.—Գերմանիոյ նախարարապետ ֆոն Պիւլով կոմսը եւ Աւստրիոյ–Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարար Կոլուխովսքի կոմսը, այսօր, երկարատեւ այցելութիւններ փոխանակեցին։ Ֆրանց Եօսէֆ կայսրը ընդունեց ֆոն Պիւլով կոմսը. ունկնդրութիւնը տեւեց մէկ ժամէն աւելի։ Կոլուխովսքի կոմսը, իրիկուան, սեղան մը տուաւ ֆոն Պիւլով կոմսին ի պատիւ։ Ներկայ էր նաեւ Վիէննայի իտալական դեսպան Նիկրա կոմսը։

ՊԵՐՆ.— Զուիցերիոյ դաշնակցային Խորհուրդին եւ Պեռնի իտալական դեսպան Պ. Սիլվէսթրէլլիի մէջ տիրող անհամաձայնութեան հետեւանքով, դաշնակցային Խորհուրդը պահանջեց որ դեսպանը փոխուի, բայց Իտալիոյ կառավարութիւնը չընդունեց։ Ասոր վրայ դաշնակցային Խորհուրդը խզեց պաշտօնական յարաբերութիւնները Պ. Սիլվէսթրէլլիի հետ, որով Իտալիոյ կառավարութիւնն ալ Հռոմի զուիցերիական դեսպանին հետ իր պաշտօնական յարաբերութիւնները խզեց։

ԼՈՆՏՈՆ.—Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ պատերազմական նախարար Պ. Պրոտրիք յայտարարեց թէ Թրանսվալի կառավարութեան ներկայացուցիչները Քլէրքսդորբ հասած եւ Պոթա զօրավարին հետ տեսակցութիւն մը ունեցած են։ Շթայն, Տէվէթ ու Տըլարի ալ, երէկ, Քլէրքսդորբ հասեր են։ Պ. Չէմպըրլէն յայտարարեց թէ պօէր պատուիրակներ պիտի արտօնուին իրենց տեղերը դառնալու։

ՊԵՐԼԻՆ.—Պ. Ֆոֆման հրաժարեցաւ Պերլինի երկրորդ քաղաքապետութեան ընտրելութենէն։

ԹԱՆՃԷՐ.— Ռուսական նաւաբաժին մը, հինգ մարտանաւերէ բաղկացած եւ ֆրանսական երեք յածանաւերու հետ, հոս հասաւ։

(Աժանս Նասիոնալ)

ՎԻԷՆՆԱ, 10 ապրիլ.— Ֆրանց Եօսէֆ կայսրը ունկնդրութիւն մը շնորհեց Գերմանիոյ նախարարապետ ֆոն Պիւլով կոմսին։ Աւստրիոյ–Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարար Կոլուխովսքի կոմսը սեղան մը տուաւ ի պատիւ ֆոն Պիւլով կոմսին։

ՊԷԼԿՐԱՏ.— Պ. Միլովանովիչ, սերպիական փոխառութեան մը մասին բանակցելու համար Բարիզ գացած ատեն, Վիէննա պիտի հանդիպի, ուր տեսակցութիւն մը պիտի ունենայ Կոլուխովսքի կոմսին հետ։

ՊԵՐՆ.— Զուիցերիոյ դաշնակցային Խորհուրդը ծանոյց Խորհրդարանին թէ, անհամաձայնութեան հետեւանքով, Իտալիոյ հետ դիւանագիտական յարաբերութիւնները խզուած են։

ԼՈՆՏՈՆ.— Բրէթորիայէն կը հեռագրեն թէ Պ. Պ. Շթայն ու Շալք-Պուրկէր եւ Պոթա, Տէվէթ ու Տըլարի զօրավարները ապրիլ 9էն ի վեր գումարուած են Քլէրքսդորբի մէջ։

—Աւստրալիոյ դաշնակցային Խորհրդարանը վերջնական կերպով ընդունեց մեթրական դրութիւնը Աւստրալիոյ դաշնակցային երկիրներուն մէջ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Պատերազմական պաշտօնատունը կը հերքէ այն զրոյցը թէ մօտերս հաշտութիւն պիտի կնքուի Անգլիացիներուն եւ Պօէրներուն միջեւ։

—Կը հաւաստուի թէ ազատական կուսակցութիւնը Լորտերու Ժողովին մէջ իրեն պետ ընտրեր է Լորտ Ռոզպէրին, հանգուցեալ Լորտ Քիմպըրլիի տեղ։

ԲԱՐԻԶ.— Վաւերական աղբիւրէ կը ծանուցուի թէ Երրեակ Դաշնակցութիւնը պիտի վերանորոգուի, առանց կարեւոր փոփոխութեանց։

ՍԱԿԱՐԱՆ

Բաղդատաբար լաւագոյն են այսօր գիները եւ հաստատ կը մնան, բայց ոգեւորուած գործառնութիւններ չկան Սակարանին մէջ։ Թրանսվալը դարձեալ մէկ–երկու ֆր. վրայ գրուած է։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ռ.	27	32 ½
Ամէնէն բարձր գին	»	27	35
Ամէնէն վար գին	»	27	29 ½
Րումէլիի Երկաթուղի գոց.	Ֆր.	110	75
Ամէնէն բարձր գին	»	111	55
Ամէնէն վար գին	»	110	50

ԲԱՑՈՒՄ 29 Mars

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ֆ. Կ.	27	32 ½
Րումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	110	75
Շիրքէթի Խայրիէ		26	75
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		11	10
Օսմ. Պանքա		—	—
Քրէտի Ժէնէրալ Օթմ.		0	10
Սօս. Օթմ. Շանժ է Վալէօռ		0	13
Օ մ. Ապահ. Ընկ.		3	55
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		5	80
» ժուիսանս		1	55
» պարտաթուղթ		482	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		470	—
Թրանսվալ		154	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	110	15
» » » չէք	»	110	38
Բարիզ » »	Ֆր.	22	68
» » » չէք	»	22	70
Պերլին անտոկոս չէք	մարք	18	57
Վիէննա չէք	ֆիօր.	21	73

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	23
Անգլիական ոսկի	»	110	05
Բոլ Էմբէրիալ	»	20	—
Քրիմիզ	»	51	05
Մէճիտիէ տրամ	»	108	02
Մէճալիք	»	100	—
Րուպլի Թղթադրամ	Օ. Ռ.	8	58

Տր ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ Երես
Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ չունինք

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ժ. Մ. Մինաս ապարանը (Բերա, ուԹէ տ'Ալէբ, թիւ 20) հրատարակած է 1902ի ընդարձակ տարեցոյց մը՝ ֆրանսերէն լեզուով, [illegible] Orient, 1830 լայն էջերէ բաղկացած հատոր մը, որ կը պարունակէ առեւտրական ու սեղանաւորական գործառնութեանց յատուկ տեղեկութիւններ, օրինական տրամադրութիւններ, հասցէներ ու ծանուցումներ։ Այս փառակազմ հատորին գինն է 8½ ֆրանք։ 2—5

ԿՕՇԻԿԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ
ԱՅՐԵՐՈՒ, ԿԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ՏՂՈՑ ՀԱՄԱՐ
ՔՈՓՕՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
Պոլիս, Մըսըր-Չարշըսիին մօտ, Քէթէնճիլէր փողոց, Սապունճը խան թիւ 7
Մահմուտիէ Փիճնաճըլար փողոց, Րիզա փաշա խանի դիմաց թիւ 7 6—20

ՍԳՈԹԻ ՄՕՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ՕՃԱՌԱԿ
Եըլտըզ, Կ. Պոլիս, 13 դեկտ. 1888
Պարոնայք Սգոթ եւ Պօուն,

Կը ցաւիմ որ պաշտօնական դիրքովս կարող չեմ փորձեր ընել, այլ համաձայն ուրիշներուն փորձերուն եւ այն բժշկաց որոնց պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը յայտարարեմ որ ձեր Մօրուի ձկան իւղը, իր այս վիճակին մէջ դիւրաւ խմելուով եւ մարսուելով, կը համապատասխանէ այն յատկութեանց զորս ախտաբուժական գիտութիւնն ի վաղուց անտի հռչակած է, մասնաւորապէս այդ յաջող պատրաստութեան մէջ։ ՏՐ. Ս. Մ. ՄԱՎՐՈՅԵՆԻ ՓԱՇԱ
Բժիշկ Վեհ. Սուլթանի

ՉԿԱՐԴԱՑԱԾ ՄԻ՛ ԱՆՑՆԻՔ

Արիւնը, ոսկորները, ջիղերը, ակռաները և մարդուս կազմուածքին ուրիշ մասերը որոշեալ քանակութեամբ ՖՕՍՖՕՐ կը պարունակեն որ մարմնոյն առողջութիւնը պահպանելով անդամներուն կանոնաւորապէս աշխատելուն կ՚օգնէ։ Այս Ֆօսֆօրը որ թանկագին է մարդկային կազմուածքին համար, շատ անգամ կը քիչնայ հիւանդութեանց պատճառով և ան անձը որ կորսնցուցած է մարմնոյն ֆօսֆօրը, տեւական տկարութեանց կ՚ենթարկուի։ Արիւնը կը տկարանայ, ջիղերը կը թուլնան, ծունկերը կը կոտրին ամբողջ մարմնոյն և գլխաւորաբար ուղեղին մէջ յոգնութիւն կը զգայ, սիրտը կը տրոփէ և դեռ այս կարգի շատ մը անհանգստութիւններէ կը տառապի։

Կորսուած Ֆօսֆօրը կրկին արեան մէջ մտցնելու և զայն զօրացնելու համար, բժիշկներ երբ հնարք մը կը խորհէին, այս տարի Բարիզի առաջնակարգ քիմիագէտներէն Պիլեօն՝ Օ՛ ՎՕ ԼԷՍԻԹԻՆ ՊԻԼԵՕՆ անունով դեղ մը հնարեց որ կորսուած ոյժը կատարելապէս կը մտցնէ արեան մէջ, ջիղերը, ոսկորներն ու մարդուս կազմուածքը կը զօրացնէ, և մարմնոյն դիւրաշարժութիւն կու տայ։ Անոնք որ իրենց ուղեղն ու մարմինը յոգնեցուցած են, անոնք որ զեղծումներու պատճառով անկարողութեան մատնուած են և վերջապէս անոնք որ ոյժի պէտք ունին, անհրաժեշտ է որ Օ՛ ՎՕ ԼԷՍԻԹԻՆ ՊԻԼԵՕՆ Ovo-Lécithine Billon առնեն։ Օվօ լէսիթին Պիլեօնը որ ամենէն ազդու դեղն է շաքարախտին, ընդունուած է Փրանսայի բժշկական Ակադեմիէն և կը ծախուի մեծ դեղագործներու ու դեղավաճառներու քով։

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ

Զբաղումներս ստիպած էին զիս նստողական կեանք վարել, որուն հետեւանօք ամէն օր կը տառապէի ՊՆԴՈՒԹԵՆԷ ու ՊԱՍՈՒՐԷ։ Շարունակ գլուխս կը ցաւէր, աչքերս կը մթննային, ստամոքսս կը խառնուէր և օր մը հանգիստ չունէի. Պասուրէն գոյացած պուշտերը մանաւանդ միշտ 'ը խշշտային։ Բժշկի մը յանձնարարութեամբ ՏՔԹ. ՖՐԱՆՔԻ ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ԴԵՂԱՀԱՏԵՐԸ գործածելէս քիչ յետոյ ստամոքսս չոկուեցաւ, գլխուս ցաւերը անցան. պնդութիւնը ատրճանաբար բժշկուեցաւ և ոչ Պասուրէն և ոչ ալ պուշտերէն հետք չմնաց, և հիմայ Տքդ. Ֆրանքի առողջութեան դեղահատերուն նորհիւ կատարելապէս առողջ կ՚ապրիմ։

Ֆրանսա Սէն Լօռան գաւառին կառավարիչ. ԱԼՖՐԷՏՕ

Վերոյիշեալ դեղահատերը ճշմարտապէս միակ դարման են, պնդութեան, պասուրի և անոնցմէ գոյացած ամէն կարգի հիւանդութեանց. կանոնաւորաբար գործածուելով, ստամոքսն ու աղիքները կը զօրացնեն ու մարսողութիւնը կը դիւրացնեն։ Կը ծախուին Կ. Պոլսոյ և գաւառներու մեծ դեղարաններն ու դեղի մթերանոցները։ 479

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՕՐՔ

ԱՄԵՆԱՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՒՈՐ
ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԻ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ
Զուտ փոխադարձ, հիմնեալ 1845ին

1902 Յունուար 1ին երաշխաւորեալ գոյքը՝ Փր. 1,506,000,000.

1901ին ապահովագրեալներուն եղած փոխատուութիւնները՝ Փր. 34,000,000.

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՕՐՔ 600,000էն աւելի ապահովագրեալ ունի, որոնք կը կազմեն Ընկերութիւնը, և որոնց կը պատկանի բոլորը շահեր։ 1901ին ապահովագրելոց վճարուած շահաբաժիններու գումարը՝ Փր. 17,500,000։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՕՐՔԻ միջազգային բոլիսը մինչեւ հիմա ուրիշ որ և է ընկերութենէ մը յանձնուած բոլիսներէն աւելի անկաշկանդ և շահաւոր պայմանագրութիւնն է, յանձնուած օրէն սկսեալ անվիճելի է, ըլլայ պրազման, ճամբորդութեան, մահուան տեսակներուն և պատճառին, անձնասպանութեան և մի՛ չէ եւ խուս պատերազմի ատեն։ Միջազգային բոլիսը կ'երաշխաւորէ փոխատուութիւններ 3 տարի ապահովագին վճարելէ յետոյ, առանց յետագայ ապահովագինն հաշուի առնելու. այս փոխատուութեանց գումարները զատ զատ նշանակուած են բոլիսին մէջ. 30 օր պայմանաժամ կու տրուի վճարման համար առանց տոկոսի, վճարումները դադրեցնելէն մինչեւ 5 տարի վերստին շարունակելու առանձնաշնորհումը. յետամնաց ապահովագիրները 5 առ 100 տոկոսով հանդերձ վճարելով. մէկ տարեվճար ընելէ յետոյ իրաւանց կորուստ չկայ։ Ապահովագրութեան երկարաձգումը, բոլիսին մէջ նշանակուած ժամանակամիջոցի մը համար, այնպէս որ այդ ժամանակամիջոցին մէջ եթէ մահ պատահի, ապահովագրեալ գումարը կը հատուցուի ամբողջութեամբ, առանց հաշուի առնելու անվճար մնացած ապահովագինները։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՕՐՔ 4 առ 100 տոկոսաբեր պայմանն ալ ունի, որ աշխարհի մէջ ցարդ գտնուած պայմաններէն ամէնէն աւելի նպաստաւորն է։ Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել։

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Քննիչ Պատուիրակ
Ա. ԶՈՒՀԱՐԵԱՆ
Պոլիս, Հուիթօլ խան
Վոյվոտա փողոց, Վիթալիս խան
Ղալաթիա

ՕՍՄ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՔՈՆՍՕԼԻՏԷ ՊԱՐՏՔ

1881 Դեկտեմբեր 8/20ի Կայս. Իրատէով Թողեալ Հասոյթք

Ի. ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ— ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1902

	ՏՈՒՐՔԵՐ	ԶՈՒՏ ՀԱՍՈՅԹՆԵՐ Գանձային վարչութեան ծախսերը զեղչելէ ետքը									
		1902 Փետրուարի հասոյթներ			1901 Փետր.ի Հասոյթներ		Գումար 1902 Փետր. 28է			Գումար 1901 Փետր. 28է	
		Օսմ. ոսկի			Օսմ. ոսկի		Օսմ. ոսկի			Օսմ. ոսկի	
Վեց անուղղակի Տուրք	Ծխախոտ (յետամնացնեզանձում)										
	Աղ										
	Դրոշմաթուղթ	95,377	87		97,070	96	1198880	47		1229693	96
	Ոգելից ըմպելիք										
	Ձկնարան										
	Մետաքս										
Ծխախոտ	Հասոյթք Րէժիէն	—	—	—	—	—	828405	34	—	793,610	89
	Հարկ Պուլկարիոյ փոխանակեալ ծխախոտի տասանորդէն	7,500	—	—	7,500	—	102,864	87	—	90,000	—
	Ծխախոտ (մենաշնորհ) Րէժիի շահուց մասնակցութ.		—					—			—
Զանազան հասոյթներ	Ցուցեալ Կիպրոսի հասոյթից փոխանակեալ ծխախոտի տասանորդին յաւելուածով, կամ Մաքսատան վրայ փոխանակագրէ գոյանալիք 130,000 Օսմ. լիրայով	91,298	—	—	25,052	17	128,841	83	—	76,350	17
	Արեւ. Րումէլիի տրկն. հարկէն	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Թէմպէքիի տուրք, Մաքսատունէս փխնկզ. վճրլի.	25,000	—	—	25,000	—	50,000	—		50,000	
	Սերպիոյ, Գարատաղի, Պուլկարիոյ եւ Յունաստանի բաժին ինկած պարտք	......	...	...	......	...	......	...	...	......	...
	Համագումար	2 9,175	87		154,623	13	2308992	51		1239655	02
	ՅՈՒՄԱՐՃԻ	......	...	...	......	...	......	...	...	......	...
	Նախորդ ամսուան վերջը										
	Նախորդ տարեշրջանի վերջը										
	Ընդհ. համագումար										

	Օսմ. ոսկի			Օսմ. ոսկի	
1890 ապրիլ 18/30ի պայմանագրով նախատեսուած 4 % պարտամուրհակներու առ հաշիւ վճարուած գումարներ։	430,500	—	—	430,500	—
Քոնսոլիտէ պարտքին եւ Արեւելեան երկաթուղիներու պարտամուրհակներուն տկսին, մմր. եւր. եւ Կ.Պոլիս վճարուած գումարն։	932,208	—		936,276	80
կերը. Վարչութեան ծախք։	704,066	8	—	689,836	18
Օսմ. Կայս, Պանքան եւ Հանրային Պարտքի կերը. սնտուկը պահուած գումարներ։	173,127	52	—	170,102	02
	69,090	4	—	12,940	02
	2,308,992	51	—	2,239,655	02

Նախագահ
ՊԱԳԻՆԿԹԸՆ ՍՄԻԹ
Կ. Պոլիս, 27/9 Ապրիլ 1901

Ի Դիմաց Վարչական խորհուրդին
Խորհրդական Պատուիրակ
Օ. ՀԱՄՏԻ

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ
Վեհափառ Սուլթանին
Կայսերական Իրատէով
Որ կը հրէ 2/14 Օգոստ. 1892 Թուականին
(20 Սեֆէր 1310)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Հրդեհի, արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին ՕՍՄ. Եէնի խան, Քարաքէօյ Ղալաթիա

Գործակալ, Ղալաթիոյ մէջ
Գ. Ալպէր Սիմքեն
Թաշքարան խան, Վոյվոտա փողոց
Թիւ 67

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը
Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը
Եէնի Ճամի Հալճըլար փողոց,
Օսմ. [illegible] դէմը

Ներ-գործակալ Պոլսոյ կողմը Գ. Ի. Ջասօն
Մահմուտբաշա, Ջամըլը խան, Թիւ 21 194

Ընկերութիւնը գործակալներ կը փնտռէ Թուրքիոյ այն ամէն քաղաքներու համար, ուր ներկայացուցիչ չունի։

Meubles
Etoffes
Literie
Tapisserie
Glaces
Articles de Luxe
etc.

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐՈՒ

ԺՈՐԺ ԲՍԱԼԹԻԻ

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԿԱՐԱՍԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ԿԱՀԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ
Բերա, Գապրիստան փողոց, քաղաքապետութեան շէնքին դիմաց

ՎԱՃԱՌՈՒՄ

Ննջասենեակներու, սրահներու, ճաշասրահներու յատուկ կարասեաց։ Ամերիկեան կարասիներ։ Իտալիոյ միջազգ. գործարաններու կարասիներու մթերանոց (գործարանի գնով վաճառում)։ Ամբողջական կահաւորում տուներու, պաղոններու, գրասենեակներու, ևայլն։

744 ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԳԻՆ 43—52

ՊԵՐԼԻՆԻ ՎԻՔԹՈՐԻԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Արքայական հրամանագրով արտօնուած 1853 սեպտ. 26ին կառավարութեան հսկողութեան տակ

Պերլինի Վիքթորիան Գերմանիոյ ամէնէն հզօր Ընկերութիւնն է

Ապահովագր. դրամ Ֆր. 967,321,496
Պահեստի դրամ Ֆր. 270,096,743

ՊԵՐԼԻՆ ՎԻՔԹՈՐԻԱՆ ամէն տեսակ ապահովագրութիւն կ'ընդունի, ինչպէս կեանք, օժիտ, արկած, ցկեանս թոշակ, ևն.

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ
Ժողովրդական ապահովագրութիւն կեանքի վրայ առանց բժշկական քննութեան

Կարելի է ապահովագրել իր կեանքը, կամ տղոց ու որբերու համար օժիտ մը, շաբաթական փոքր վճարումներով.—(Մեծ նոյն պայմանները կանոնաւոր ապահովագրութեան համար)։

Ապահովագրութիւն ողջեւաւի, երկաթուղիի, թիւնկի ևլն. արկածներու դէմ, ամբողջ կեանքին համար, շաբաթական փոքր վճարումով մը, սկսեալ ՄԷԿ ՖՐԱՆՔԷ, և վճարելի միմիայն մէկ տարուան համար (52 շաբաթ, այսինքն 52 ֆրանք), այսպէսով ամբողջ կեանքին համար ապահովագրուած կ'ըլլայ 10,000 Փր.՝ մահուան պարագային, 15,000 Փր.՝ արկածէն առաջ եկած անկարողութեան պարագային, և օրական հինգ ֆրանք՝ ժամանակաւոր անկարողութեան պարագային։

Ընկերութեան Դրամատունը.—ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ
Ընդհ. Գործակալ,—ԷՄԻԼ ՎՕՀԼ
Ղալաթիա, Օսմ. Պանքայի դէմը, Ինիյէթ խան, Թիւ 7, 8, 9։

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20ի Կայս. Իրատէով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37 Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.— ԿԵԱՆՔ.— ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— ԱՐԿԱԾՔ.

Երաշխաւորութեան գումար	121,765,833
1898ի հասոյթք	34,775,462

1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ 164,172

Ընկերութեան գլխ. ի Կ. Պոլիս
Է. ՀԻՒՍՄԻՆՋ

Ղալաթիա, Քարաքէօյ վրայ
([illegible])

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ Հ.
ԹԵՈՏՈՐ ԲԼԵՐԷՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ^{ՈՔ} Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
Եանըքի գարեջրատան վրայի յարկը, ճիշտ Զըպլուճեանց դէմը)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաները մէկ անգամէն կը լեցնէ, ցաւով դիմելու եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ։

Նորահնար եղանակաւ, ոսկէ, ճաղապատ եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստէ, յար եւ նման բնականին, դիմքի ձեւաւորութիւն բոլ տարիքի ծամողութիւն եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորելով։

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու եւ ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Ց. Գ. Զննումները կիրակի օրերն ալ (մինչեւ կէս օր), ինչպէս նաեւ ամէն օր (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ'ընդունին։

Ծանօթ —Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ ՉՈՒՆԻՆՔ !!։

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՑԹԱՑԹԻՉ ԿԱՑՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ

THE SINGER MANUFAGTURING Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները [illegible] տոկունութեամբ այն քան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակները ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնը ունի 400է աւելի պաշտօնական վաճառատուն և [illegible] բոլոր [illegible] մէջ. Սահմանադրական պալատայ մէջ։ Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին ԲԵՐԱ, [illegible], Ղալաթիա Սէրայի դիմաց։

ՂԱԼԱԹԻԱ Սինկէր խան, [illegible]. Թրամվայի կայարանին դիմաց։

ՍՏԱՄՊՕԼ Սուլթան Համամ Թիւ 2 Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյի Սթասիօնին դիմաց Թիւ 18.

ՍԿԻՒՏԱՐ 2 [illegible] Պոլ.։

EMULSION SCOTT

ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին Նշանը

աշխարհի մէջ լաւագոյն դեղն է
ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ
ամէն տեսակ հիւանդութեանց համար։

Ամէնէն անխորժահամ ձկան իւղն է «[illegible]» ի հետ խառնուած։ Տղայք [illegible] կ'ուզեն ճաշակել զայն։ [illegible] դեղ մը [illegible] ազդեցիկ չէ, բուժելու համար

ՀԻՒԾԱՒՏԸ, ԽՈՒԼԸ ([illegible]),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԹԻՒՔՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԿԱԿՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՔԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ,
ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
և ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Ներ-գործակալները ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱԼԻՐ 531

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Գօմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	186
Ալէբօ	3607	Գօնկօ	2906	Կրօսնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սաֆօ	1113
Ոնձէլօ	1541	Գօրսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլօ	3709	Սիրիօ	1735
Արիօսդօ	2377	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Միրատօ	3657	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինտու	372	Միլօ	1057	Սրէբօ	1200
Պօրթօֆինօ	1264	Տուրօ	2383	Հօրադիօ	3600	Մօնդէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Պրավօ	1076	Տրապօ	1713	Հումպէր	593	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ա. Ուիլսըն	1546
Պրինօ	841	Տինամօ	504	Իւլօ	2354	Նէրօ	1083	Թօրիօ	3827
Պըֆֆալօ	4431	Էկրօ	2464	Իտահօ	5540	Օֆիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Դէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ճինօ	1080	Օթէլլօ	4036	Թօբլանդօ	487
Գալիփսօ	1337	Էրազօ	1841	Ֆլէսօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիլօ	954	Քօլբինօ	2307	Պալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գազօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօվնօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Չիքալօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1831	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէրանտօ	2272	Րինալտօ	1663	Եէտօ	1850
Գիլօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօռնօ	1643	Րօլլօ	1613	Զէնօ	1200
Գօլօրատօ	4235	Կիդօնօ	1243	Լօրէնզօ	3191	Րօմէօ	1789		

Մօրիֆֆօ շոգենաւը, նաւապետ Պէքինկ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած, պարպած և Օտեսա ուղղեւորած է։

Իպրօ շոգենաւը, նաւապետ Ուա, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։

Հօրացիօ շոգենաւը, նաւապետ Քրօֆթ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է, և ամսոյս 16ին հոս կը սպասուի։

Մուրիլլօ շոգենաւը, նաւապետ Ծօնսըն, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորէ ի Հըլ ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալը Փ. ՀԻԼՏ ԸՆՏ ՐԻԶՕ
Թիւ 23—24, Քիւչիւք Միւմէթ խան, Ղալաթիա 377

COMP RUSS

Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւն

Դշ. 26/8 Օտեսա ժամը 4ին յետ միջօրէի
Դշ. 27/9 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ հաղորդակցելով Աղեքսանդրիա, Բոր-Սայիտ, Եաֆա, Պէյրութ եւ Քիոս)։
Եշ. 28/10 Օտեսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ
Եշ. 28/10 Ինէպօլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ եւ Պաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի։
Ուր. 29/11 Օտեսա ժամը 1ին յետ միջօրէի։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ
Ապրիլ 14ին Միճէկրեի, Անատ. եզերքէն։

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ
Ապրիլ 15ին Միճէկրեի, ուղ. Մարսիլիա։
Տոմսեր ուղղակի Բարիզի համար։
Առաջին կարգ 245 Փրանք. Բ. կարգ 175 Փրանք. Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին Թօփ Հանէ Ֆեթ-պաշայի վրայ։ 516 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվրբուլի եւ Արեւելից միջեւ բանող շոգ.

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքդօրիան	10500	Ֆլավիա	3500
Արմէնեան	10500	Էմիրշիրն	3500
Բէսզրիան	10500	Արրժ.ըն	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	3500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գօլոմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճօրճիան	8000	Անտալուզիան	2500
Փոսդոնիան	8000	Ալգաշիրն	2500
Ֆլօրիտիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Սինձօ	900
Վալօնիան	3700	Օրօրզօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լէսպօն	800
Ֆապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունը հանելու համար իրենց հրահանգը ղրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ
ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ
Ղալաթիա, քարափին վրայ
600 Մաքսատան հին տեղը

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
Որ ամիսը երկու անգամ կը բանեցնէ
Լիվրբուլի եւ Արեւելից միջեւ.

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Իվէրնիա	18900	Սիլվանիա	5598
Սաքսոնիա	18900	Քաթալոնիա	4841
Լուքանիա	12950	Վէրիա	3229
Քամբանիա	12950	Բավիա	2945
Ուլթոնիա	8845	Թիբրիա	2936
Ումպրիա	8128	Սիբրիա	2935
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	2558
Սէրվիա	7392	Ալէբբօ	2181
Օրանիա	7269	Շէրպուրկ	1614

Դիմել առ
ՃՕԼԻ Ե. ՍԻԿԷՐ
Joly et Seagor
Մէյմէնէճիլէր խան, Թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Պալըք Մուսթաֆա փողոց։ 255

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվրբուլի, Փօրտոյի, Միջերկրականի եւ Սեւ Ծովի միջեւ բանող շոգենաւք.

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ռամսէզ	3000	Թիպս	2500
Անուպիս	3000	Նէֆթիս	2400
Թէպըզ	3000	Օսայրիս	2250
Քեմոբրեւս	3000	Բէրա	2250
Ֆարոս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլը	3000	Կասբրին	1500
Մարիօթիս	2500	Կիլէտ	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՈԼ և ԸՆԿ.
Ուիթօլ խան
ՃԷՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
194 31, Ճէյմս Սդրիթ Լիվրբուլ։

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԽՈՒՍՈՒՖԵԱՆ